

Gledališka revija

MAKA

Izolaya
Ljubljanski
pododbor
udruženja
gledaliških
igralcev SH
Številka 9
Leto I.
1920
21

„MASKA“

gledališka revija.

Izhaja dne 1. in 15. vsakega meseca, počenši z oktobrom; na leto izide 20 števil. Obseg posamezne številke: ena pola. Format 24 cm × 32 cm. Rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo „MASKE“, Ljubljana. Vračajo se pa samo, če so priložene znamke.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Klišeji iz Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani. Naslovni list je izdelal akad. slikar in kipar FRAN KRALJ.

Ureja: ANTON DANILO v Ljubljani. Stranke se sprejemajo v uredništvu (Dramsko gledališče) vsaki dan od 14.—15. ure.

Naročnina: (od 6. št. dalje): **Za nečlane:** Celoletno 50.— din., polletno 28.— din., četrtletno 15.— din. Za člane Udruženja gled. igralcev SHS 40.— din., 20.— din., 10.— din. Posamezna številka v upravi 3.—. Stare številke 6.— din.

Inserati: (od 6. št. dalje): cela stran 225.— din., $\frac{1}{2}$ strani 112.50 din., $\frac{1}{4}$ strani 75.— din., $\frac{1}{8}$ strani 45.— din., $\frac{1}{16}$ strani 20.— din.

MENJALNICA

SLOV. ESKOMPTNE BANKE

KUPUJE IN PRODAJA
DEVIZE IN VALUTE
PO NAJUGODNEJŠIH
DNEVNIH CENAH.

Telefon št. 3.

SPREJEMA VLOGE NA
KNJIŽICE IN TEKOČI
RAČUN. IMA POSEBEN
BORZNI ODDELEK

Ljubljana, nasproti glav. kolodvora.

N A Š P R O G R A M.

Na izvanrednem občnem zboru „Udruženja gled. igralcev“ v Ljubljani dne 14. marca t. l. je stari pododbor odstopil. Akoravno je dobilo pri ponovni volitvi tega pododboru nekaj članov veliko večino glasov, ni hotel nikdo sprejeti ponujenega mesta, z motivacijo utrujenosti, odsotnosti po sezoni itd. Skoro je medtem potekel mesec — napovedana likvidacija premoženja organizacije bi morala stopiti v polnomoč, časopisi so pa prinašali vesti iz Beograda o predaji našega gledališča zopet v roke privatnikom. Zavedajoč se resnosti položaja, zbralo se je celokupno članstvo nar. gledališč ponovno ter

na izvanrednem občnem zboru dne 11. aprila 1921 izvolilo po daljši debati nov pododbor, kateri se je, poznavajoč disciplino, pokoril želji članstva, sprejel težko breme nehvaležnega dela in žrtvovanja. Nanovo konstituirani pododbor je sklenil takoj na prvi seji sledeče:

„Udruženje gledal. igralcev“ hoče voditi strogo v smislu organizacije. Zastaviti hoče ves svoj vpliv in moči v korist stanovske organizacije. Podpiral bo vse upravičene želje članstva in se boril proti vsem event. krivicam, katere bi se članstvu hote ali nehote storile. Organizacijo hoče voditi; zanašaje se pa tudi na solidarnost članstva — stvarno in konciljantno, v prepričanju, da more le z resnim delom, disciplino in korektnim postopanju dvigniti ugled kulturnega zavoda, kateremu pripada celokupno članstvo, in v polnem kontaktu z upravo narodnega gledališča. Prepričan, da je le na ta način v sporazumu in spoznanju obojestranskih teženj mogoče pozitivno delo in s tem tudi zasiguran uspeh našega slovenskega narodnega gledališča.“

Na izvanrednem občnem zboru „Udruženja gledaliških igralcev v Ljubljani“ se je konstituiral sledeči pododbor:

predsednik: Anton Danilo,
podpredsednik: G. Trbuhovič,
blagajnik: L. Kovač,
tajnik: Al. Drenovec,
odborniki: Fr. Gregorin,
J. Drenovec,
A. Erklavec.

K O N G R E S.

Danes se čutimo igralci državljane, ki smejo sami obravnavati o svoji usodi, o težnjah in o položaju.

Te pravice smo si priborili v naši novi državi z Udruženjem vseh jugoslovanskih igralcev, katero stoji pod najvišjim pokroviteljstvom našega Regenta s centralo v Beogradu. Dne 2., 3. in 4. julija se položi s kongresom temeljni kamen v Ljubljani za kulturno ligo Udruženja slovenskih igralcev.

Za nami ležeča žalostna leta stanja in bede slovenskih igralcev, kateri niso imeli nikjer zaslombe, so končana in z mirno vestjo gledamo v bodočnost. Marsikatero stoletje je poteklo v večnost, da smo prišli do spoznanja, da mi Slovenci, Hrvati in Srbi po svoji narodnosti tvorimo eno celoto.

In s tem se je odprla slovenski gledališki umetnosti in igralcem perspektiva za lepo, boljšo in smotreno bodočnost.

Igralcem je danes odprto širno polje dela. Slovenci nismo vezani na Ljubljano ali Maribor, imamo velika gledališča v naši kraljevini. Naš naraščaj ima priliko, se individualno razvijati, delati kjerkoli v naši kraljevini, povsod ima enake pravice in isto zaščito, povsod obstojajo Udruženja, v katerih najde zaslombo.

Naš konservatorij naj bi poleg vseh drugih učnih panog, skrbel za srbohrvatski jezik in francoščino.

Država, ki toliko žrtvuje za gledališče in stalež igralcev, podpira tudi talente in omogoča igralcem potovanja v študijske namene v Pariz, Rusijo in Nemčijo. Igralcem je treba poznati svet, razširiti življensko obzorje, treba jim je videti svetovnih odrov in umetnikov.

Čudim se le nestrpnosti naših mladih cenzorjev, ki v današnjem preporodu tako lahkomišljeno bijejo po naši mladi umetnosti, mesto da bi jo smotreno podpirali.

Ni nobenih ovir in pomislekov več za one, ki se hočejo resno posvetiti gledališki umetnosti, kajti za penzijske fonde je tudi poskrbljeno, kakor ne kmalu v kaki drugi državi. Pač bi svetoval in opozarjal one, kateri se hočejo posvetiti gledališču, da ne stopajo lahkomiselno k temu poklicu in da je treba posebnih svojstev, veliko volje in ljubezni do dela, ako hočejo po tej trnjevi poti priti do cilja, do svojih idealov. Na kongresu se bode razpravljalo o vseh zadevah tičočih se igralskega stanu in ugleda s posebnimi oziri na lokalne razmere našega gledališča in članov.

Odkritje spomenikov Verovškega in Bortšnika se vrši tudi v dneh kongresa.

Slavno občinstvo in prijatelje gledališke umetnosti pa prosimo, da bi blagohotno podpirali našu ideju in šli na roko novemu odboru Udruženja, da čim lepše proslavi kongres in omogoči čim lepše bivanje delegatov v Ljubljani.

DANILO.

† STEVAN DESKAŠEV.

(OPERNI TENORISTA, RODJEN 3./X. 1855. U ARADU — A UMRO 13./I. 1921. U DRŽAVNOM ZAVODU ZA UMOLNE U ZAGREBU.)

Starija generacija naše pozorišne umjetnosti bilježi i opet jedan gubitak medju svojim članovima. Na očigled mlađe generacije izumiru nekad obožavani i slavljani ljudi. Neki svršavaju svoj život opaženi, ispraćani do groba velikim slavljem, a

drugi kao jadni prosjaci, neopazeni, i za svijet pod-puno nepoznati. Kako god se izmorila generacija, koja ih je slavila, tako isto zamro je i interes za te pionire naše prosvjete i oni napušteni sami sebi izumiru i svršavaju karijeru na način, koji ne bi duhu današnjeg vremena odgovarao.

Mi smo savremeni, kulturni, obrazovani, svjetski obrazovani čak i literarno, humani i neznamo kako da nazovemo sve izraze, kojima se služe ljudi današnjeg vremena, koji dolaze do riječi u našem javnom životu — pa ipak događa se medju nama takovih stvari na svakom koraku, da se dan na dan pitamo: „Ta za Boga je li to moguće?! Je li dvadeseti vijek?! Kakvo je to društvo ljudsko?? To se zaista ne bi smjelo dogoditi!“ i t. d. Odgovori su na ova pitanja: „Šta ćemo, takav je život! Takvo je vrijeme! Tome se nemože izbjeći! Sudbini se nemože izmaći!“ i t. d. Za sve ovo što gore spomenih najboljim dokazom je smrt i stradanje Stevana Deskaševa.

Umro je 13./I. 1921. u državnom zavodu za umobolne, njegovu smrt javile su nekoje novine po kroničarskoj dužnosti veoma kratkom vijesti 22./I. 1921. i „Kazališni list“ od 29./I. 1921. veoma mršavim prikazom. Jedini „Obzor“ od istoga dana napisao je u svome podlistku par značajnih riječi o njemu, koje treba ovjekovječiti u našem staleškom listu, da vide svi naši drugovi da im je jedini spas uzdati se u sebe, — i da radom u svom „Udruženju“ svim silama nastoje obezbijediti svoj socijalni položaj.

„Rodjen je u Aradu 3./X. 1855. — prvi put je nastupio u ulozi guslara Miloja u drami „Hajduk Veljko“. Jenko je u njemu otkrio pjevačke sposobnosti (razumije se, da je na tome otkriću i ostalo i on je i dalje pjevao u narodnim komadima).

Deskašev htio je da se usavrši, pa je za to gledao da što više uloga nauči, u tu svrhu prevadja on sa madjarskog Tothovog „Seoskog lolu“. — Glumeći i pevajući u istom komadu naslovnu ulogu „Steve Dragića“ postao je veoma popularan a naročito u Bačkoj, Banatu i Slavoniji, gdje se je taj komad davao sve do polovice devetdesetih godina prošlog vijeka (i danas je na repertoaru skoro na svim srpskim pozornicama).

Kao prevodilac on je preveo više komada, tako „Caričinog suznjika“, „Dvije nevjeste“, „Radničku pobunu“ (osim toga je preradio komediju madjarsku Geze Gardonyi-a „Vino“, koja se davala lokalizovana u novosadskom srpskom narodnom pozorištu pod naslovom „Rakija“).

Godine 1877. sudjelovao je u srpskom ratu a i kasnije u bugarsko-srpskom kao dobrovoljac.

Godine 1881. bio je angažovan kao lirski tenor na hrvatskom kazalištu. Tu je bila njegova najsajnija uloga u Millockerovom „Djaku prosjaku“ (a nastupao je sa lijepim uspjehom on i u Zajčevim operama, te se nemože za njega reći da je bio izraziti operetni tenor).

Kad je kod nas bila opera raspuštena, bude 1881. angažovan kao lirski tenor na budimpeštanskoj narodnoj magjarskoj operi.

No tu nije kao Srbin mogao dugo izdržati pa je davao koncerte po Magjarskoj, osobito u mjestima, gdje su bili Srbi nastanjeni. Godine 1894-5 pod Miletićem on je i opet bio angažovan kao tenor na zagrebačkoj pozornici. Izgubivši glas bude namješten kao činovnik kod kvesture sabora Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Za vrijeme rata počeo je poboljevati i bude umirovljen. Kad je skupoća sve više rasla, nije mogao ni da se čestito prehrani. Konačno ga i okraše i to mu dade posljednji udarac. (Vojska mu dade neku kabanicu i šajkaču, i takovog vidjasma po ulicama zagrebačkim.) Smutilo mu se i bude odpremljen u zavod za umobolne u Stenjevec, gdje je i umro. Uprava sabora i uprava našeg Kazališta tako su se drugo natezali na čije bi se troškove ovršio ukop — radilo se o dvije kompetencije državnih oblasti dok konačno nisu u Stenjevcu pokopali prema onoj staroj „Bog mu uzeo život, platit će i smrt.“

Tanor

Baryton

Alto

Kontra

S. K. K.
6. K. K.
7. K. K.

Janina

Bečijaš

Maslinar

Čarlar

Vječna spomenu Stevanu Deskaševu bit će osigurana vazda, jer je bio čovjek čestita uvjerenja i jer je bio za jedinstvo i slogu našega naroda.“

(Ovoliko pisac „Obzora“.)

Stevan Deskašev bio je odlikovan ordenom Sv. Save IV. stepena i Danilovim V. stepena (crnogorski). Proveo je čestito i pošteno svoj život. Rijedak karakter, rijedak patriota — te do konca svog života nije se ponizio, snosio je sudbinu istoga hrabro, stoga je i bio neopažen u našem sadanjem društvu.

Sve što je postigao, zasluga je njegovog vlastitog čestitog i poštenog rada, na koji se mirne duše mogu ugledati buduća naša pokoljenja.

MOSKOVSKO UMETNIŠKO GLEDALIŠĆE.

Najveći dogodek ravnokar minule sezone v našem gledališću je bilo gostovanje družine moskovskega umetniškega gledališča. Človek, ki je vajen gledati na našem odru v naglici pripravljene, v najkrajšem času naštudirane vprizoritve, je kar

strmel nad skrbnostjo, s katero so hudožestveniki izdelali vsako posamezno sceno, vsako posamezno frazo. Res, občudovanja vredna poglobitev režije! A še bolj so se morali čuditi naši igralci; če igrajo štirikrat zaporedoma eno delo, gre peta repriza ponavadi že brez vsake volje in brez vsakega veselja preko desk. Bogvekolikokrat so igrali Moskovci tisti niz svojih komadov; čul sem, da je ta ali oni igral v Ljubljani že tristoti-štiristotikrat svojo ulogo v tej ali oni drami. Pa da si jih videl — vsako ulogo so igrali, ko da bi je še nikoli ne bili, in kot da je sploh nikoli več ne bodo igrali. — Da po pravici povem, si ne morem predstavljati, da so ti ljudje igralci; tako vplivajo s svojo veliko res-

ničnostjo, da si ne samo domišljuješ, ampak zatrdno veruješ vanje, kot v ljudi, ki so dan na dan krog tebe. Ker znajo vsak trenutek, ko so na odru, živeti, ima gledalec popolno iluzijo in silo, da živi z njimi. Imaš občutek, da si tih gost v tistih sobah, neopažen od življenja, ki plava skoz nje. In ker veš, da si popolnoma neopažen, da se ljudje, ki tam živijo, ne dajo motiti niti najmanje od tvoje prisotnosti ter so skozinskoz pristrčni, kot so ljudje samo v najintimnejši družbi, v familiji, je tvoja radost še večja, ker se ti zdi, da spadaš v tisto družino, v kateri se vse to godi.

Še zdaj, ko je že daleč za nami tisti čas, ko so ga novejši dogodki skušali izbrisati iz spomina, je ostalo v srcu natihem tisto sveto, kar so nam dali. In jaz mislim, da ne bo nikdar nikomur izginilo.

Slike, ki so mi jih stavili poedini člani na razpolago za objavo v „Maski“, naj se toimačijo takole: Velika slika, zapovrstjo: 1. Šarov, 2. Bersenjev, 3. Aleksandrov, 4. Komisarov, 5. Greč, 6. Krasnopoiskaja, 7. Germanova, 8. Bakšjejev, 9. Masalitinov, 10. Pavlov. — Druga slika predstavlja najboljšega igralca družbe, Kačalova.

SILVESTER ŠKERL.

DUNAJSKO PISMO.

Tudi glediška publika je imela včasih svojo tradicijo — vsaj kar se obnašanja tiče. Danes je na Dunaju nima. Naj sem še tako tiščal kukalo naroči in srepo gledal na oder — vse zaman. Kar sta počejala ona dva poleg mene je bilo naravnost vnebovpijoče. Saj nisem malenkosten — toda vsaka stvar — na pravo mesto. In, da je gledišče za take eksperimente najpripravnejše mesto, bi skoro skušal dvomiti. V pavzi sem pa napisal na vizitko naslednji stavek: Gospod — kolikor mi je znano, je na Dunaju preko trideset „Stundenhotel-ov“, dočim ni gledišč niti za polovico tega števila. In pomolli sem mu ta — ultimat. Ko je prav pazno prečital napisano, me je z gentlemenško gesto povabil na hodnik. „Gospod“, je pričel, „zdi se mi, da imam opraviti z inteligentnim človekom — in kot takemu bi Vam pač moralo biti jasno, da poštene dame, dame iz boljše rodbine, ne morem peljati v „Stundenhotel“ odkar vprizarja naša policija po teh hotelih nočne ekspedicije!“ Argument je bil tehten — in v neskončni zadregi sem zajecjal: „Ah — pardon — seveda, seveda — oprostite — toda jaz nisem vedel, da ste v družbi ‚poštene dame‘. Saj priznate, da se po obnašanju ne more takoj ločiti obeh kategorij. Toda recite mi, ali se Vam ne zdi vseeno, da — no — da — godba še lepše vpliva na — ljubezen — kot pa samo — banalno — govorena beseda?“ „Priznam, gospod — toda vse razprodano — šaj sem komaj za tusem dobil dvoje vstopnic. Pa brez zamere — na svidenje!“

Vsedel sem se zopet na svoje mesto — toda nisem se več hudoval na svojega soseda, ampak proklel sem dunajsko policijo, ki stika v stvarih, ki zanimajo pravzaprav vedno le samo — dva. Samo dva! To zopet jasno dokumentira Artur Schnitzler-

jev „Reigen“, ki vsebuje sicer deset scen — toda k nobeni ni povabil še tretje osebe, da bi sodelovala.

Da — Reigen! Po Berlinu, München-u slednjič tudi — Dunaj. In kakor je bilo tam mnogo hrupa, pomazanega papirja in — gnilih jajc, je nastala tudi tu iz te vprizoritve direktor Bernau-a — politična afera. Politična afera med socialdemokratskim županom mesta Dunaj (ki je obenem zadnja instanca v zadevi cenzure) in med krščanskosocialnim ministrom za notranje zadeve. Smešno! Spolni nagon je ravno ono, kar oblikuje ogromni večini človeštva — življenje. In ravno stvar, ki je v človeku najmočnejša — se bi ne smela podati na odru? Ali kdo sili človeka, ki se mu studi vsaka seksualnost, da mora iti ravno k tej igri? Ali je kdo že zahteval, da se naj pripuste tudi otroci k takim predstavam? Zakaj torej ves vik in krik? Da bi se rešila laži — morala! Ko bi se hoteli puritanci rajši razburjati pri vprizoritvah neumetniških, neestetskih del, ki tvorijo danes bistven del repertoarja mnogih odrov! Schnitzler-ju se pa gotove umetniške, etične in estetske potence ne more odrekati. Ne najdemo sicer tega ravno mnogo pri njem — toda nekaj vendar je.

Sicer je pa predpust, oziroma — po pratiki je že post, toda ono predpustno razpoloženje je še ostalo. Saj repertoarji gledišč to dokazujejo. Med predstave lažjega genra so se vmešavale redute. Reduta za reduto — in to v glediščih! Hof - opera je dominirala! Priredila je dve, naravnost bajni in pravljčni po razkošnih toaletah, ki so jih imele navzoče dame. Denarnega prometa krog šest milijonov. Burgtheater tudi ni zaostal. Volkstheater in njega podružnica — Kammerspiele, stoje pa pod direkccijo Bernau-a. In to pove vse. Ta človek dela s tako izrazitim kapitalističnim aparatom, da se zgroziš, če pomisliš, koliko dobička je šlo na rovaš izgubljene umetnosti. Če pomisliš koliko se na ta način lahko pogubi — kajti v resnici — ostane le še mnogo, čeprav je vpeljal poleg večernih predstav še — nočne. In igralci divjajo iz enega gledišča v drugo, od te predstave k oni in po tej — v varieté, bar, kabaret. Za zaslužkom! Bari in kabareti stoje danes tu na nekakšni umetniški višini, kajti s svojim ogromnim honorarjem, ki navadno za en sam nastop odtehta celotno mesečno plačo umetnika, so pritegnili k sebi ljudi, ki imajo — ime! Še več — ljudi, ki imajo ime — po zaslugi. In prvega ljubimca Burgtheatra — Aslan-a, lahko vidiš zvečer v „Chaf-nord“. Meje danes ni več! One stroge črte, ki je ločila umetnost od zabave. Kakor ni več prepadov med posameznimi družabnimi razredi. Denar je zabrisal vse to! Direktor „Renaissance-Bühne“, Harry Walden — se je pa postavil v znamenje kina. En suite igrajo tam ameriansko Don Juansko dramo „The woman who killed the man“, spisano po Sidney Gawiks-u. Zdi se mi, da bo naslednja opisujoča karakterizacija še najbolj primerna. — Kino danes še ni našel svoje poti, svoje umetniške poti. To, kar je danes kino — ni nič drugega, kakor plagiat — gledišča. In Garriks je vzel tak plagiat in ga še enkrat plagiral in napravil — dramo v sedmih slikah. Ampak drama vleče! Harry Walden igra zapeljivca, Oskar Berey — milijonarja in Sita Staub — njega soprogo. Slednja je prišla kot gost od Berlinske „Tribüne“.

Od odra, ki je — če zadnja poročila ne varajo — pozabil na ekspresionistično idejo in se pri zadnjih predstavah udingal najbanalnemu naturalizmu. Mogoče so pa to zakrivili igralci. Upam da Sita Staub vseeno ne bo njega najboljši kos.

„Neue Wiener Bühne“ ima agilnega ravnatelja in ne slabih režiserjev. Aristophanova „Lysistrata“ je bila duhovito vprizorjena. Kritiki so še pred vsem hvalili sijajne izdelane ensemblske scene. Ne rečem — tudi to bi se dalo pohvaliti — ko bi jaz ne bil videl „Hudožestvenikov“. Če pridejo ti na Dunaj — bodo ljudje znoreli. Manj srečno roko je pa imel Emil Geyer, ko je izvel na dan „Rabagas-a“ od Sardeu-ja. Sicer ni slaba komedija — boljše je ne napiše danes noben buržujsko vzgojen dramatik. (To omenim, da opozorim direkccijo v Ljubljani na ta pozabljeni — biser.)

Jasno je pa rešil pozabljenja — mojstra Molnarja. In izbral si je to pot „Liliom“. Čudno, da se še nič ne sliši o vprizoritvi njegove najnovejše drame, ki je doživela pred kratkim v Budimpešti tolik vspeh. Menda še nemški prevod ni popolnoma dogotovljen.

Na polje operete se pa podam silno nerad in z vso mogočo previdnostjo. Zato samo javim, da bo Leharjeva „Die blaue Mazur“ imela kmalu za sabo tristo vprizoritev in da se „Sperrsechserl“ bliža z grozovito naglico fantastičnemu številu — štiristo. „Apachen“ in „Hollandweibchen“ skoro gotovo tudi ne bosta hoteli zaostajati. „Liebesrausch“, se je pa nekoliko umaknila raz pozorišča in napravila prostor — jugoslovenski opereti! „Der Herzog von Reichstadt“ nosi naslov ta predhodnik naše kulture v tujini. Victor Leon in Heinz Reichert sta napravila tekst, Peter Stojanovits pa — muziko. O Petru Stojanovič-u ne morem pisati, ker nisem glasbenik in ko bi tudi bil, bi tega ne napravil, ker bi se potem zopet našel kdo, ki bi zvinil roke nad glavo in potožil: tako si upa pisati mladina o naših prvih umetnikih — o ljudeh, ki so zanesli „jugoslovensko shvačanje“ umetnosti — med velike narode, med evropsko kulturo. Torej tega se hočem ubraniti — zato sem naprosil merodajnejšo osebo na glasbenem polju — „zvezdo naših bodočih dni“ — kakor se je izrazil Lajovic (Primi: Izidor Cankar — Obiski. S tem pa ne mislim delati reklamo za Škrjanca, ampak za knjigo — Obiski!), da bo napisala daljšo oceno, te epohalne stvaritve. Izdal mi je tudi že naslov tega članka: „Nadaljevanje Krpanove kobile“. (Če bi ne motilo simetrije bi jaz osebno napisal pod to razpravo še post scriptum o „Narodovi“ kritiki „Školjke“.)

Naj omenim še nekaj najvažnejših ostalih novic. Predvsem — Burg — je dobil novega direktorja v osebi dramatika — Wildgans-a. V svojem nastopnem govoru je zatrdil, da bo skušal spraviti v sklad klasično tradicijo Burgtheatra — z impulzom modernega življenja.

V parlamentu je poslanec Pick izdelal natančen glediški zakon, ki je že nujno potreben, ker se je pokazalo, da je tudi kolektivna pogodba — pre-slaba garancija za pravilno razmerje med delodajalcem in uslužbencem. Zakon bo predložen zbornici in najbrže v najkrajšem času sprejet.

Zopetno povišanje plač glediškememu osebju se bo, kakor vse kaže, uredilo to pot — brez štrajka.

V poletnih mesecih bo dogotovljena predelava redutne dvorane v starem dvoru — in bo služila kot intimno gledališče Burg-a.

O Reinhardt-u so ponehale govornice. Pride ali ne pride — nihče ne ve.

Prof. arh. Strnad od „Volkstheatra“ je izdelal nov načrt za moderno gledališče. Izvedljiv bi bil pa najbrže samo v — Ameriki.

Ida Roland še vedno igra v Hans Müllerjevi „Flamme“.

V kinih se je pred kratkim videl lep film — izdelan na Dunaju. Snov zajeta iz Vojnovičeve drame: „Gopodja sa suncokretom“. Lucy Dorraine v naslovni vlogi.

Začetkom februarja 1921.

STANE MELIHAR.

T E N D E N Č N A D R A M A .

Ločimo dve vrsti tendenčnih dram. To označbo v širšem pomenu besede zasluži vsaka drama, ki vsebuje kakšno filozofično misel in katera je v njej tako razvita, da prevladuje vse druge misli. Običajno pa si predstavljamo pod tendenčno dramo tako dramo, ki je pisana zgolj v ta namen, da razširja politične, narodne ali socialne nazore med ljudstvom. O tej vrsti tendenčnih dram hočem tudi razpravljati.

To vrsto dram neguje pred vsem moderna doba. Ta pojav izvira iz novi dobi lastnih teženj. Medtem ko je namreč klasični dramatik jemal snov za svoje tragedije navadno le iz zgodovine, jo črpa moderni dramatik skoraj izključno le iz sedanosti. S tem je seveda poslednjemu prilika dana, da kratkoma vplete v svoje drame gotovo tendenco. V poštev pride še dejstvo, da je nastalo tekom zadnjega stoletja toliko novih idej na vseh poljih duševnega življenja, da se vsaj veliki duhovi niso mogli ubraniti izkušnjam, da ne bi eno ali drugo svojih del podarili popularizaciji ene ali druge izmed gori navedenih idej. Srednjedobri pisatelji, in teh je danes več ko nekdanj, ki so si v svesti, da jim prava umetnost nikoli ne bo naklonila zaželjene slave in zaželenega materialnega uspeha, so izdelovali take drame, v upanju, da bodo ž njimi dosegli vse zaželeno. Da so se vsi ti ljudje v prvi vrsti oprijeli drame, je tudi lahko razumljivo, saj je dramska oblika bolj kot vsaka druga sposobna za popularizacijo idej in — avtorja.

Ali ima taka tendenčna drama pravico do življenja? Rešimo to vprašanje predvsem iz umetniškega vidika. Splošno priznana resnica je, da ima le tak umotvor resnično vrednost, kateri preživi svoj čas, ki je takorečeno vstvarjen za večnost. Tendencična drama je le za gotovo dobo vstvarjena in zato kmalu zastari. Ta resnica sama na sebi jemlje tendenčni dramati vsak večji literaren pomen. Poleg tega grešijo ponavadi pisatelji takih dram iz pretirane subjektivnosti zoper resničnost značajev.

Oglejmo si pa to vprašanje z druge strani! Bili so pisatelji, ki so v svoji zrelejši dobi odrekli umetnosti kot taki vsako življenjsko pravico in so jo zato rabili le kot sredstvo, da dosežejo cilj.

Najbolj poznan in še v svežem spominu je Tolstojev slučaj. Sicer je bil Tolstoj v glavnem romanopisec, kar nas naj pa tukaj ne moti. Tolstoj, avtor

sijajnih družabnih romanov „Ana Karenina“, „Vojna in Mir“ in drugih — je v poznejših letih tako zamrzil umetnost kot edini cilj, da je pisal vsega okrasa proste tendenčne romane in druge zgolj tendenčne spise. Če jo gledamo s tega filozofskega vidika, zadobi seveda tendenčna drama mnogo na svoji vrednosti. Sicer nam pa tako visoko sploh ni treba segati. Naslednje opravičuje dovolj tendenčno dramo:

Odkar stoji svet, so različni narodi producirali toliko izvrstnih umotvorov, da jih človek komaj more spoznati. Zakaj torej vstvarjati še novih umotvorov? Čemu ne bi posvetili umetnost popolnoma službi razširjenja novih, za človeštvo koristnih idej? — Obe misli, ki nas privedejo do istega zaključka, imata mnogo zapeljivega na sebi — vsaj za modroslovca!

Večina umetnikov in ljudstvo jih bo pa odklonilo. In dokler bo stal svet in bodo živeli na njem ljudje, ki trpijo in se veselijo, tako dolgo bo na svetu hrepenenje po čisti umetnosti. In čeprav ne bodo mogoče nikdar dosegli umotvori bodočnosti vrednosti starih, bo vendar moderna, vedno se izpreminjajoča oblika imela toliko privlačne sile, kot stara oblika. In četudi bi ne bilo sprejemajočega občinstva, bo vendar vedno dovolj umetnikov, ki bodo skušali dati duška v srcu nakopičenim individualnim bolestim in radostim.

MIRKO HONERLEIN.

K N J I G E , K O N C E R T I .

Prejeli smo:

Od založbe Jos. Čaklović v Zagrebu: V. Lunaček: Frangeš Mihanović. 1920. V. Lunaček: Bela Čikoš Secia. 1920. Dve krasni monografiji, ki se odlikujeta po imenitni opremljeni ter dobro uspešni reprodukcijami. V. Lunaček, znani hrvaški umetnostni kritik, je napisal obema monografijama študije o obeh umetnikih. Monografije delajo čast založbi, ki ju je izdala ter želimo, da nadaljuje s takimi izdanimi, na katere smo lahko ponosni.

Dragan Bubić: Na rubu. 1921. — Spoznanje človeka imenujem to knjigo. Ni edini Dragan Bubić, ki je spoznal, Tisoč nas je, ki smo spoznali, a povedal ni pri nas še nihče in zato je ta knjiga izpoved tisočerih, ki so spoznali, doživeli in čutili isto, kot on. Tragedija človeka, ki je v svojem mladostnem idealizmu žrtvoval vse svojemu narodu in svoji bodoči državi — državi, ki mu na robu svojega prepada (ob umiku skozi Albanijo), rije kremplje v mozeg in srce, ki je enako strašna, če je tuja, ali lastna, ker je vedno — tuja. Malenkosti — popolnoma vsakdanje scene z umika; človek bi mislil: mimo tega gremo, kot bi nič ne bilo! Ravno zato, ker ni šel mimo, kot bi nič ne bilo, ravno vsled tega, ker je tudi v teh malenkostih povzdignil do hijene vso kričečo nepravico, ravno zato je večja nepravica nepopisljiva. Človek je vse... vse... vse samo ljudje rdečih, debelih, mastnih lic, ljudje, ki imajo v svoji glavi praznino in mesto možganov. Vsa tragika človeštva leži v njegovih neizmernih gluposti. Popis umika skozi Albanijo, v kratkih potezah narisane, človekova borba za posteljo in kruh, mimogrede strast, in vse drugo opisovanje je umetniško skoro dovršeno. Bubić je eden iz generacije atentatorjev; večkrat zaprt, preganjan dobrovoljec... Priporočam to knjigo najtopleje, ker je ena redkih knjig, ki jih dandanes sploh morem priporočati.

ANGELO CERKVENIK.

Od založbe St. Kugli, Zagreb: Josip Kosor: Požar strasti. Drama u 4 čina, II. izdanje, 1921. —

Dom i Svijet. Prinaša skoro v vsaki številki tudi zanimive ilustrirane članke o zagrebškem gledališkem življenju.

»Dom in Svet« ureja dr. France Stele. Prejeli smo zadnja dva zvezka letnika 1920. »Dom in Svet« je naš najboljši leposlovnno-znanstveni list. Letos izide v štirih zvezkih, po tri številke v enem zvezku. Najtopleje priporočamo.

Najmlajše gledališče v Jugoslaviji je v Erceg Novem v Boki Kotorski. To malo mesto, katero se rapidno razvija v moderno zimsko kakor tudi v poletno kopališče — dokazano je, da ima najboljšo klimo, — je dobilo letos z zanimanjem tamošnjih meščanov ter pod pokroviteljstvom Sokola svoje gledališče.

Otvoritvena predstava bila je 13. nov. s »Hasanaginico« pod režijo Romanoviča, bivšega člana gledališča v Srbiji. Koliko je potrebno gledališče, je razvidno iz tega, da je dvorana skoro vsakikrat razprodana. Za sedaj so igrali po dvakrat na teden. Niso pozabili tudi na otroške predstave. Tako so igrali — čuden slučaj — 1. januarja popoldne »Pepeljko«. A isti dan igrali so jo tudi v Belgradu.

Društvo ima 18 članov in orkester 15 moč pod spretnim vodstvom poznanega kapelnika Bagatella.

S pomočjo države in drugih ustanov bodo gradili letos novo moderno gledališče kot dokaz kulturnega napredovanja na našem solničnem jugu.

ANGELO CERKVENIK POGOVORI

Od Rostjanova sem se podal naravnost k Idi. V salonu je sviralala na klavirju Lisztov ples. Sédel sem na zofo in sem opazoval to telo, ki se je pregibalo na desno in na levo. Njeni kodri so plesali divjo mazurko v tempu plesa, ki ga je sviralala. Pol ure sem sedel. Mislil sem na Rodjko. Videl sem ga, kako je ležal, ko sem odšel iz sobe. Slika mi stoji še jasno v očeh: izraz oči, — izraz popolne zavesti, da hoče nekaj doseči, a ne more; v zavesti, da mu je nekdo odtrgal ud od telesa, in se ne more maščevati, ker je bila skupljena v tistem udu vsa njegova sila, razun zavesti in misli, ki sta še ostali v tem bornem mozgu, v tem prokletem izrazu oči. Zavest bolesti, zavest sovraštva in ljubezni — a brez moči, brez udov, je hujša od same smrti.

Spomnil sem se prijatelja Mirkovića, ki so ga aretirali ob izbruhu svetovne vojne v Pulju, ker je bil revolucionar, nevaren element itd. Fant je bil močan. Višji mornariški častnik je stopil k njemu in ga je zmerjal. Mirković mu je planil v obraz, ker ni mogel geniti s telesom ter se ni mogel drugače braniti; častnik mu je dal klofuto. V tistem trenotku so mu vzrastle žile na čelu, na sencah, na vratu in na rokah... in se je onesvestil. Ležal je... iz ust mu je tekla kri... prsi so se dvigali in padali. V mrzlici je potem vpil cele noči: »Razvežite me, razvežite me, ubijte me — a razvežite me!... Razvežite me! Mrtev hočem biti, le ne zvezan...«

In Rostjanov je danes tudi tulil: »Dajte mi nazaj, nazaj mi dajte... nazaj...« in se ni mogel dvigniti s postelje.

* * *

»Ida,« sem jo poklical, a ona je sviralala dalje. Pritegnil sem fotelj h klavirju in naslonil sem se na njeno ramo. Pogledala me je, kot pogledamo otroka, ki je potreben božanja... in božala me je po licu.

»Tukaj je danes mrzlo, Ida. Stopiva v mojo sobo. Osias je danes zakuril. Prav toplo je pri meni in bolj udobno, kot v tem širokem in visokem salonu.« Ne ljubim velikih sob. Bojim se za svoje misli in svoja čustva, ki se v takih večerih kar zgube v teh širokih sobanah. Čudno je zunaj; če ni nobenega hriba in nič dolin, če je še tako enakomerno. Če je sama gola ravnina, vendar ostanejo vsa moja čustva pri meni, vse moje misli so tako nenavadno jasne, — a ko pridem v široko dvorano in sem sam, ali če je še kdo zraven — tedaj se mi zdi, da ti široki, visoki koti grabežljivo odpirajo svoja žrela od vseh strani... in žrejo misli in čustva. — Majhna sobica pa, kot je na primer moja, komaj da dovoli prostora mojemu telesu in mojemu duhu. Včasih se kar kopam v gostem vzduhu misli in čustev. — Tistih kotov v salonu se bojim. Brez misli sem; a brez misli ne morem biti, ker mi to predočuje edino resnično smrt.«

Zdrznil sem se in bežal sem v svojo sobico. Prišla je za menoj.

V peči je gorelo. Osias je prinesel še polno naročje drv. Strastno je pogledal Ido in v zadregi je vrgel svoje lepe črne lase nazaj. Prinesel je še čaj in jabolka.

Vgasnil sem luč popolnoma in odprl vratca peči. Modri vijoličasti plamenčki so se bojazljivo plazili skozi vratca in so lizali bele stene peči.

»Razčesaj se, Ida!«

Razčesala se je. Ogenj je z močjo vzplamtel in bruhal skozi vrata peči. Senca razkuštrane Idine glave se je zibala na steni — trenotek bolj blede, trenotek temnejša; gledal sem vanjo.

»Angelo, povej, zakaj molčiš danes?«

»Nil sem pri Rodjki!«

»In kaj ti je rekel. — kaj si mu povedal?«

»Mnogo sem mu povedal. Predvsem sem mu rekel, da bi on kot revolucionar ne smel žrtvovati svojega telesa in svojega duha — ženski, ki prav nič ne koristi njegovemu življenjskemu delu.«

»Rodjka — revolucionar?« je začudeno vprašala.

»Mislim, da si vedela. No, nič ne de. Da, on je revolucionar.«

»To sem vedela. Ampak človek je lahko idejno to ali ono, v življenju pa ni potrebno, da je niti to niti ono. Veruj mi, da dokazuje močna ideja svoje življenje in postaje resnična tudi s samo vero, ki jo v ljudeh vzbuja; ni pa potrebno, da bi ljudje po ti veri tudi živeli, kajti jaz mislim, da je ideji, če je res velika, lepa in dobra, usojen triumf zgolj radi nje same.«

»Ali misliš, da morem jaz razlikovati vero od življenja? Verjeti in ne delati, kar verujem, pomeni: ne verjeti! Vera je le tista izredna moč, ki vključuje v sebi dejansko življenje — in ne fantazijo. Vero imenujem tisto veliko silo, ki nese telo pred bajonet, ki pusti prebosti srce in da tako tudi telesu nesmrtnost.«

Zamislila se je.

»Ali si ti tudi revolucionar?«

»Upam — in želim biti.«

»Vedela sem. Saj vi govorite vsi enako — ampak jaz vas vse sovražim. In tebe nič manj kot druge; edino kot ljubimca ne.«

»Ti razločuješ revolucionarja od ljubimca? Napačno misliš, Ida; ker moje bistvo je tako revolucionarno, da bi jaz ne bil jaz, ko bi ne bil tak. Ti bi ne bila tako moja, kot si danes, ko bi jaz ne bil ravno ta določeni revolucionarni »jaz«. Praviš, da me ljubiš. Ne ljubiš me, Ida. Le tvoja duša visi na meni, ker imam moč in ker drži ta moja moč vsako osebnost, ki jo hoče prikleniti k sebi. Ti me nisi ljubila in me ne ljubiš! Ti ne moreš od mene, ker jaz nočem, da bi šla. Danes se tega zavedam, da ja z nočeni!

Lepo telo imaš, Ida; lepo glavo imaš; in jaz te hočem imeti celo, ker te potrebujem. A ne radi sebe samega — ne, le svojo moč in svojo vero hočem preizkusiti na tebi.«

Stopila je v kot. Kot kip je stala. Bile so je same oči. Ogenj je tiho pel zamolklo pesem v dveh plakačjih glasovih — a ona je stala celo minuto. Bleda.

Pogledal sem jo. Pristopila je bližje. Sedla je na fotelj in naslonila svojo glavo na mojo ramo.

»In vendar, Angelo — jaz te ljubim. Ljubim te, je šepetala, »in govori, kar hočeš, meni je vseeno; tudi ubiješ me lahko, lahko Angelo.« Pokleknila je predme in potopila svoje oči v moje.

»Ubiješ me lahko, le sebe, sebe ne smeš ubiti, Angelo. Najprej mene in potem, potem tudi sebe...«

Govorila je resnico. V tistem trenutku mi je bilo čudno in nepojmljivo. Njen obraz je bil ves izpremenjen in njene oči tudi. V očeh sem videl rdečo žametasto barvo in čisto v sredi vijoličast plamenček, ki me je božal v notrinji. Brez diha je bilo moje telo, vroče mi je bilo v hrbtenici, v mozgu.

Spominjam se natanko naglasa njenih besed. Resnične so bile. Bil je to eden redkih trenutkov v njenem življenju, ko je zmagala v njeni duši vsaj relativna resnica.

Prevzelo me je, trepetal sem. Prijel sem jo krog pasu; vzel sem jo v naročje, položil kot malo dete preko kolen in glavo sem naslonil v svojo levo roko.

Poljubil sem jo. Prvič v življenju sem čutil, da je nekaj šlo iz njenih usten v moje, kar se je razlilo po moji krvi kot topel plaz tekočine. Čutil sem, da srka mozeg nekaj opojnega. Pritisnil sem jo bližje k sebi. V moji notrinji je gorelo in mislil sem, da zgorim. Ust nisem več odtrgal od nst; bilo mi je, ko da nisem nikoli v svojem življenju živel sam; kakor da bi bilo vse življenje do tistega trenutka le iluzija; kakor da bi bil odkril v tem hipu drugi, bogatejši del svojega bistva. Brezuspešen je bil moj trud, da bi se prepričal: ona in jaz sva... Nato je postajalo v telesu hladno, ko da bi ogenj dogoreval. Odtrgal sem svoja usta od njenih. Sama so se odtrgala. Trenotno, kakor blisk, mi je šinilo nekaj skoz mozeg. Bliskoma sem se doteknil z roko svojih ustnic: bile so krvave...

»Rodjka, Rodjka,« sem šepetal...

»Ne kliči ga, saj ga ne potrebuješ. — Ali ti je povedal Rodjka, ... vse ti je povedal?«

Tudi ona je imela krvave ustnice.

»Menjala sva kri,« sem izustil in čutil sem, da sem zvezan.

Jasno mi je: moram biti zvezan ž njo, ker je postala del mojega lastnega telesa, del moje lastne duše. Ko včasih razmišljam o ljudeh, ki žive dolgo življenje skupaj — mož in žena, — tedaj ne morem pojmiti, kako morajo živeti tako dolgo — v večnost segajoče življenje skupaj. In se ne naveličajo: zame je pomenil zakon bordel; različko sem videl le v tem, da se v bordelu menjajo osebe vsak dan, — a v zakonu ostanejo iste — in zato so se mi zdele tembolj dolgočasne.

Pozabil sem pa, da je v bordelu nemogoča globoka izmenjava teles, da se tam zgodi vse površno, da traja vse samo trenotek; da je popolnoma nemogoče prehajanje telesa v telo. A v zakonu, kjer je človek celo življenje, tam izmenjuje človek s človekom misel do misli, čustvo do čustva — in nekdan pride dan, ko je v meni in na meni edino še moja obleka, a tudi ta se menja, čeravno navidezno ostaja; dočim se vsebina tako menja, da je nič več ne ostane. Vsebino jemljem drugje — in skozi celo svoje življenje jo oddajem drugam.

Čutim, da sem ta trenotek nekaj drugega, kot sem bil včeraj; čutim celo, da do gotove meje drugače mislim in čustvujem.

* * *

Ida je vstala. Razkuštrana je bila. Pogled je bil nasičen, ogaben... ustnice otekle. Obleka je bila skrčena; poravnal sem jo nekoliko.

»Še trenotek, Ida! Sedi, prosim! Slušaj: ali boš še božala Rodjko? Ne smeš!«

»Ne bom, Angelo, ne bom ga več. Sploh nobenega ne bom več, razen tebe.«

Zopet sem se čutil močnejšega, ker sem govoril in delal, za kar sem se prej odločil.

Šla sva v kuhinjo. Debela, ostudna, čisto bela mačka je lizala bel kruh v smetani in mleku na porcelanastem krožniku. Svilen trak z zlatim zvončkom ji je visel na vratu.

Ida se je sklonila in jo je poljubila na ostudno, špicasto glavo.

»Pusti to ostudno žival, Ida. Kako moreš ljubiti mačko, ki ni niti hrabra, niti pridna?«

Spomnil sem se tiste deklice v Korvelu, ki je pobrala pred oficirsko kazino trdo skorjico — in v meni je vstala globoka mržnja do teh ljudi.

Ona ni odgovorila; gladila je dalje belo mačko: »O ti uboga moja mala muca. Kako si srčkana, pa te Angelo ne mara...«

Odšel sem.

21. IX. 1918.

Ko se je stemnilo, sva šla z Ido na vojaško pokopališče; v gozdiču na griču nad Viljo. Temno je bilo in tiho; tiho; oblačno. Vse mrtvo. Ida je stopala, name naslonjena, komaj slišno. Prijel sem jo z desno roko krog pasu in ona se je močno stisnila k meni.

»Zakaj hočeš ravno danes sem, Angelo, mene je tako strah.«

Molčala sva in šla sva mimo grobov, kot bi sama bila mrtva. Tema je postajala gostejša; komaj da sva še razločevala rujave križe in črne zvezde na grobeh muslimanov. Dolge vrste križev, enakih, podobnih si kot vinar vinarju; in v vrsti, kakor stot-

nija v paradi. Niti za decimeter na desno ali na levo. Vsi grobovi enako veliki, s štirimi ostrimi ogli in z enakimi črkami, enakimi napisi (laž pri laži!)... dolga, dolga vrsta križev.

»Ida,« sem šepetal, — ti križi, te dolge vrste! Zakaj vse to? Zakaj ravno v vrsti, v tako ravni vrsti? Zakaj enaki križi, enake črke, enaka laž: za domovino! Zakaj? Ali jih niso dovolj tlačile v življenju verige, ali se ti ne zdi, da vzdihuje v grobeh dolga vrsta okostenjakov, ki so jih zvezali v te ravne vrste, da ne morejo ni na desno, ni na levo? Ubili so jih: in še jim ni dovolj. Vzeli so mrtva trupla in zgradili so velikemu pokolju v slavo ta monument. Monument čudne kreposti: legitimnega zločina. — Ida, poglej na sredi leva!»

Ogromen lev iz belega kamena sedi v sredini pokopališča. Široke šape steza naprej in ogromna težka griva mu pada na levo stran vrata. Dvoje oči ima — dvoje globokih in temnih jam.

»Ida, ta lev je simbol! Dvojen simbol. Simbol ubijalcev in simbol ubitih. Ubijalec ju je ustvaril v večni dokaz svoje moči in laži. Ubiti so mu pa dali dušo v večni dokaz največjega zločina nad človeštvom. Ta lev je simbol prehoda iz moči, ki je ubijala, v moč, ki je zadobila svojo veliko svobodo, lastno notranjo svobodo in silo, ki jo bode vodila edino volja vseh teh ubitih; svobodna volja množic. Ta lev je simbol prehoda: prehoda moči, ki jo je vodila volja zločinca, oblečenega v zlato in škrlat, venčanega z apostolsko krono, maziljenega od boga samega — v moč širokih množic, revolucionarnih duš, porojenih v ognju in peklju in zlodeju. Temu levu so dali obliko; in ko je v nočeh, kakor danes, mirno in tiho, ko je ubijalec že pozabil na levovo obliko, ki jo je sam vstvaril, ko snuje v temi nove in grozne načrte, v takih nočeh se bližajo množice...«

Ida se me je oprijela in ni niti dihala. Gledala je v leva, kakor kip v kip.

»Množice se bližajo v ponočnih urah in hodijo na božjo pot k levu. — Ali jih vidiš, Ida? Ali jih vidiš, kako vstajajo... Grob se odpira za grobom... Križ pada za križem, krsta se odpira za krsto, ... in mrtvi brez glav, v dolgih belih haljah vstajajo. Glej jih Ida, glej...«

Sem gredo.«

Umolknil sem. Zaprla sva oči. Velika radost je vstala v moji duši, ker sem videl tisoče, ki jih železno zrno ni ubilo, ker sem videl tisoče, ki so vstvarili iz orodja ubijalcev in morilcev — orodje velike lepe in svobodne volje in ljubezni...

Z razpršenimi možgani, s krvavimi prsi, s prestreljenimi nogami, brez nog, brez rok, a živi in s čudovitimi očmi... Lev je zibal svojo ogromno glavo, v poklon stvariteljem svoje duše... zibal je svojo glavo in ves se je tresel... črne jame so porodile ogenj.

Množice so ga obkolile. Klanjale so se in pele so pobožne in vzvišene pesmi. Neumljiv mi je bil šepet njihovih belih ustnic, neumljiva harmonija njihov glasov, neumljive njihove melodije... Z bobnenjem Vilje, spodaj pod gričem se je spajala ta harmonija v misterijozno grožnjo.

Ida je trepetala. Počasi sva hodila ob dolgi vrsti grobov. Lev je bil miren... in grobovi so bili pokriti. Vsi rujavi križi, vse črne zvezde, vse je stalo kakor prej.

»Ali si čutila, Ida, današnja noč? In si čutila življenje v teh dolgih vrstah pod temi križi in si-li čutila veliko moč in veliko voljo?«

»Mene je strah, beživa...«

»Vas je vseh strah. O, še vas bo strah. Poteptani boste v prah in blato.«

Spustil sem jo. S sklenjeno glavo je šla za menoj.

Šla je domov. Nisem se poslovil od nje. Ko da bi me ne bila nikoli poznala! Sovraživa se. To sem čutil v svoji duši tisti trenotek, ko so izgovorila njena usta besedo »strah«. Ona ni hčerka ideje... ni ji sestra... Ona je hčerka zločinca in prišla je tudi nadme. Lepa ženska: čarobne oči, zlati kodri in zlat obroč okolo glavice... tak je zločin. In čim večji je zločin, tem lepši je. Zločin je monumentalna zgradba, in lakaji v zlatih in svilenih livrejih odpirajo vrata in vhode v to zgradbo; in lakaji v čudovito lepih maskah hodijo širom po svetu, zarijejo se v duše dobrih in resnično lepih ljudi ter jih ubijajo; vežejo njihove velike sile, njihovo svobodo v verige udobnosti in naslad.

Pri besedi »strah« sem zagledal kakor v megli dolgo vrsto lakajev in na čelu jim — Ido... »Strah me je,« je rekla; vztrepetal je lakaj, ker moč, ki je večna in nepremagljiva, je objela kakor leden mraz njeno dušo, ki se je kopala v vseh udobnostih višjega lakajstva...

Sama je šla domov.

Pri vratih se je obrnila in pozvala me je z žamestim glasom: »Angelo, Angelo, pojdi z menoj, tako bode toplo, pridi, pridi...«

Nekaj je v meni vzživel: ž njo — v sobo... sam, sam, čisto sam; kakor včeraj, kakor predvčerajšnjim; sam v njenem naročju, v postelji, pri njeni glavici, ob njenih ustnih, ob njenem telesu, vročem, omamljivem; k njej, vsej vroči ko ogenj...«

Stal sem.

»Pridi, Angelo, sama bova, pridi, pridi!«

»Strah« — iz globine se je prikradla beseda, iz nekega neznanega bitja globoko, globoko v meni, zavitega v temo, daleko, daleko — —

»Psica!« sem šepnil tiho in sem šel. Ko sem se obrnil, me je nekaj zbadlo v tilniku in šlo je do srca. Čutil sem, da je stala na stopnjicah in me je gledala v tilnik.

Pogled je materijalen. Je lahko kakor nož in lahko ko med. Lahko greje in sladi notrinjo — in lahko ubije človeka!

Še sedaj čutim ost njenega pogleda v svojem tilniku.

* * *

Ona sedi poleg moje sobe v svojem foteljčku. Slišim, kako hodi včasih gor in dol, kako diha nemirno. Njeno telo je toplo, njena usta so sladka...

»Fej...«

* * *

Že nekaj dni nisem bil pri Segalu; ko sem vstopil me je pogledal in ni odložil cigarete.

»Priatelj, zmotil si me, mislil sem nekaj zelo zanimivega.«

»O, nič ne de, Niko, saj lahko premišljuješ pozneje o stvari. Saj je vseeno, ali misliš sedaj, ali pozneje.«

»Ni vseeno, ker čez pet minut ne bom več tlsti jaz, kateri sem sedaj.«

»Nekaj sem te hotel vprašati, Niko; ali verjameš, da mrtvi vstajajo? Povej če veruješ. Jaz sem jih videl že tolikokrat.«

»Če si jih videl, potem so vstali.« Smehljal se je malomarno ter stopil k oknu.

»Ne, Niko, mogoče je, da sem se varal. Mislil sem tako. A danes je rekla Ida: »Strah me je« — in videla je, kar sem jaz videl.«

Molk. Gledal me je — stopil je iz kota v kot in je molčal, dolgo, dolgo je molčal. Naposled je rekel:

»Angelo, verujem, da si videl; ne dvomim, ker mrtvih sploh ni. Smrt in bog in človek — to so čudni pojmi, in vendar je vse en sam pojem. Zapleteno in vendar tako jasno, tako zelo enostavno. Ne morem ti povedati. Moje besede, misli in čustva, ki niso tako enostavna kot to, kar hočem povedati, ne morejo tega umeti in povedati. Le temno slutim. V bodočnosti slutim! Ali me razumeš?« Obrnil se je proti meni in me je gledal: »Veš, nekaj od uma, čustva in besede človeka v daleki bodočnosti, slutim vedno v svoji notrinji; in tisto mi pravi, da je vse neizmerno enostavno!«

»Neizmerno enostavno; gotovo, Niko, to bi bila popolnost!«

»Če mrtvi vstajajo. Angelo, jih ni, ker ni smrti. Saj sem ti že tolikokrat rekel: ko bi bila smrt, tedaj bi me bilo strah pred njo. A ker sem smrt premagal, se je ne bojim. Smrt imam za seboj. Prijeti smrt v roke, tako vidiš (vzel je lobanjo, ki je ležala na mizi) in streti jo tako (strl jo je, da so frčali drobci na vse strani) — tako vidiš — tako bi moral napraviti vsak človek — in smrt bi bila že oddavna umrla.«

Lobanja je bolešno zahreščala — in ni je bilo več. Prešerno se je zakrohotal, ko da bi bil izpil čašo šampanjca.

Prijel me je za roko ter me je posadil poleg sebe na otomano. Fiksiral me je v oči: »Ti si gledal danes z Ido, kako so vstajali mrličji. Niso vstajali. Mati zemlja diha; kakor diha rastlina, kakor dihaš ti, — po dežju. Tisoč, pettisoč teles so tam pokopali. Zemlja je pila kri, mozeg, meso. In z vsako čestico krvi, mozga in mesa je pila tudi misli čustva, bolesi in radosti. Vse, vse je pila, kar je v človeku živega. Saj misli niso umrle; misli so strle smrt in so se podale v zemljo. In tedaj je zemlja mislila in čustvovala tisočero — pettisočero stroko. Zato je tam zemlja polna vtisov in polna čustev, zato sta videla ti in Ida tam bolest desetletij, videl si čustva pretrpljenih bolesi; in poslušal si govor bodočnosti, nove upe...«

Umel sem govor piramide tam v močvirju pri Kišielinskem gradu, umel kretnje in gibe ogromnega leva...

»Razumem, Niko...«

»Dolgo sva sedela molče. Njuta je prinesla čaj:

»Dolgo Vas ni bilo; to ni lepo od Vas; tolikokrat sem Vas pričakovala.«

»Oprostite, Njuta — nisem mogel —«

»In k — Idi?«

»K njej sem zahajal, ker sem moral iti. Vsi trgajo moje misli, na vse strani vežejo moja čustva, vsi si prisvajajo mojo dušo...«

Njuta se je zdrznila:

»Vi jo ljubite — —«

»Ne ljubim je, Njuta.«

»Ljubite jo! Ljubite...«

»Pomirite se, Njuta. Ne ljubim je. A njen sem; če bi jo ljubil, bi ne smel biti njen. Svoboden bi moral biti. V ljubezni je potrebna predvsem popolna notranja svoboda; da, to je predpogoj ljubezni; a tu ni svobode, ker ima ona vse: moj duh. Jaz imam pa njeno telo, toplo, belo in lepo telo, njene vroče ustne — a ljubim je ne — ne!«

Njuta je jokala. Do vrat me je pospremila, kot ponavadi. Dolgo, dolgo sem držal njeno roko v svoji in nisem vedel, ali naj jo poljubim.

Že sem bil na oglu Walove in Kadetske ulice, ko me je poklicala nazaj:

»Angelo, Angelo!«

Šel sem nazaj in sem čakal molče. Nič ni rekla.

»Govorite.«

Sklonila se je k meni; prijela je mojo glavo z obema rokama; stisnila je svoje ustne čisto k mojemu ušesu in je rekla počasi, jasno, s trepetajočim glasom, zlog za zlogom:

U—bij—te I—do!«

*
*
*

Ko sem prišel domov, sem jo našel v sobi. Napol naga je bila. Bil sem njen, kakor vedno. In vendar me ljubi. In jaz... kaj jaz? Kje začenjam jaz in kje se neha ona? Kje je meja med menoj in med njo? Kaj je ona, kaj sem jaz? Ubiti jo? ... Da — a ne njo — sebe in njo.

Mene ni — tudi nje ni. Nič več moje volje, nič več moje duše, nič več mojega čustva.

*
*
*

Šla je ven. V moji glavi ni možganov. Pet napisanih zlogov je v mojem mozgu in v moji duši. »U—bij—te I—do.«

23. IX. 1918.

Ida je dobila povabilo. Ko sem prišel včeraj popoldne ob eni uri k nji, sem jo našel še v spodnji obleki. Stala je pred ogledalom in se je česala. Sedel sem na posteljo, ki je bila še topla...

»Ida, Ida, povej mi, ali se ti ne gnjusi tvoje življenje? Spiš do ene, potem greš na promenado, h koncertu, kosiš ob petih, potem zopet na promenado, v kino, na ples, k večerji in potem k meni!«

Čudila se je, da sploh kaj takega vprašam. V njenih očeh sem čital odgovor: »Saj to je vendar edino življenje, ki ga je vredno živeti; saj je sladko; — morda je greh, toda ta greh je tako sladak, da se v slasti in slaščini potopi vsako pojmovanje greha... — čemu me vprašuješ o tem? Saj mora biti, kakor je!«

Zdrznil sem se in iskal sem v sebi odgovor, a nisem ga našel. — Čemu obsojam in sploh sodim dejanja tega ali onega?

»Prijatelj, jaz moram biti grešnica, moram biti brez vsakega dela, — moram, zato, da me moreš in moraš obsoditi. Opravičen si, da sodiš in obsodiš, ravno ti — in ne kdo drugi, zato, ker moraš živeti življenje, ki ni podobno življenju drugih.«

Dolgo je molčala.

»Ida, ti molčiš?«

»Ali je vredno govoriti? Nocoj, Angelo — ali prideš z menoj? Glej, prejela sem povabilo! Gotovo bo prijetno. Skupaj pojdiva na ples —«

»Ne grem Ida, se mi ne ljubi —«

V duši me je nekaj zbolelo; — na ples. Tam bodo nemški častniki, ki obožujejo Idino telo in vsi bodo napajali svojo seksualnost z dotikom njenih rok, njenih prsi, njenega telesa. Ona bo napajala nocoj dušo seksualnosti. In pred mano je vstala vsa dolga vrsta plesov, katere sem videl. Oči strasti, nabrekle žile na čelu, rdeča lica — in vsa nagota strasti, vsa bestialnost...

»Ida, ne morem na ples. Sovražim ples. Ne morda zato, ker so na plesu ljudje podobni norcem, niti zato ne, ker je nezdravo. Veš zakaj ne maram tja? — Ples, Ida, je strahopetna in v razkošne halje oblečena onanija duše in telesa.«

Ida se je nasmejala na ves glas, a meni je bilo bolešno in tesno v grudih.

»Ida, ne smeji se! Pomisli na svoja čustva, na čudno dihanje tvojih kavalirjev, na nervozno grabljenje z rokami, na nenaravno pritiskanje telesa k telesu, na brezpotrebno naslanjanje vroče glave ob glavo. Vse je samo iskanje telesa — in kakšen način iskanja je to? Ples je samo pojem strahopetnosti. Moški iščejo ženske in ženske iščejo moške, zadovoljiti hočejo svoje strasti in zato gredo na ples, ker je tam vse dovoljeno, kar drugače med »pristojnimi« ljudmi ni dovoljeno. Naj te prime kdo na cesti tako kot v plesni dvorani in naj te tako pritisne k sebi — zavpila boš na ves glas! Svetnica boš postala in pogledale ga bodo tvoje razjarjene oči: »Gospod, — kaj si pa dovoljujete?« — in tam na plesu, bo pritiskal isti gospod tvoje prsi na svoje in zadovoljevala bosta svoje spolne strasti ti in on, ker sta oba strahopetneža!«

»Molči, ne govori takih ognjusnih stvari.«

»Ognjusne stvari. — Komedijo igraš, Ida. Ali se spominjaš včerajšnjega večera? Ali veš, kako si prosila, kako si gorela, ali se še spominjaš, kako si me poljubljala? Da, ognjusno je bilo, brezdvomno ognjusno!«

»Ti si nesramen! Ne ponavljaj tega, — saj ni nič res! Saj je sama laž —«

Vzel sem kapo in sem odšel. V moji sobi je bilo strašno mrzlo; legel sem oblečen in obut. Pokril sem se z debelo odejo in zrl sem dolgo, dolgo v strop. Vse besede, komaj izrečene, sem ponavljal v duhu.

Danes gre torej na ples! Dobro! Toda jaz ne pojdem in ne pogledam je več! Kakšna razlika je med prostitutko in njo? Ona nič ne dela in Ida nič ne dela. Ona prodaja svoje telo radi denarja in iz strasti, zato, ker nima denarja. Ida ga prodaja iz

strasti, ker ima denarja dovolj. In — končno — ali nima verižice, zlate verižice od stotnika Morosza? —

Ida nisem videl več ves dan. Pod večer sem šel k Segalu; šla sva v kavarno »Švica«. Sedela sva pri oknu in gledala sva ven, na široko ulico. Nemški častniki so hodili mimo okna z dekletimi v belih nogavičkah in belih čeveljčkih. Segal je gledal zamišljen skozi okno; bil je žalosten: »Danes sem žalosten; in vedno sem žalosten, kadar vidim ta naša lepa dekleta v umazanih rokah pruskih častnikov. Te ženske ne čutijo bolesti, ki jo režejo nemški oficirji v naše duše. — Veš, bolest mora biti, bolest je neizogibna posledica vseh grehov. In ravno zato, ker sem prepričan, da ne živim čisto individualnega življenja, ampak življenje, ki je v ozki zvezi z vsemi temi Rusinjami, Poljakinjami in Židovkami, — me boli. Včasih bi kričal od bolesti nad vsem tem kar vidim. Nekdo mora trpeti — in jaz sem med tistimi, ki morajo trpeti. Ni greha brez trpljenja.«

Molčal je in gledal. — Spomnil sem se tistega dne, ko je v Kowelu stopil v brzovlak proti Brestu neki madžarski častnik. Govorila sva o dekletih. Dedec je bil grd in ostuden in star. »O, tudi v L... so lepa dekleta, a še lepše so gospe,« se je namuznil in v tistem ognjusnem smehu sem že vse bral; zabolelo me je — o! in ko me je vprašal: »Ali ste bili kdaj v L...?«, ki je moje rodno mesto — sem ga zatajil. Če danes mislim, zakaj sem to storil, resnično, ne vem povedati. Vzel je debeli notes, nabasan s slikami.

Vse same dame iz »boljših rodbin« mojega rodnega mesta... Nič več nisem videl — a bilo mi je, da bi zavpil, zarjovel ko tiger, da ga ubijem, tega ogabnega, grdega starca.

Stopil sem na hodnik. Lokal sem od bolesti. In zakaj vendar? Saj mi tiste dame niso bile nikoli pri srcu! Saj jih osebno niti poznal nisem.

Ko sem se povrnil v kupe, mi je pripovedoval istorije, vse po vrsti. In jaz sem ga poslušal. Posebno me je zanimala istorija o mladi trgovki Šv..., ki je bila nekaj zavpila, ko jo je hotel mlad koncipijent, Slovenec, poljubiti pri neki vrtni veselici, da jo je čulo vse mesto, in je glasno obsojala ubogega koncipijenta — —

Predobro sem pojmoval Segalovo bolest in skušal sem ga odvrniti od teh misli.

»Pozabi vse te ženske. Saj niso več vaše,« sem rekel, »one so umrle za vas, Ruse in Poljake... to so le klade mesa!«

»Ni res! One ostanejo vedno naše; in ko bi šie ne vem kam, ko bi bogvekle izginile, — one bi bile še vedno naše. In občutili bi izgubo vsakega teh udov, kot čuti stoleten hrast izgubo enega samega svojega lističa...«

»Nikolaj, vse to je zadovoljevanje spolnega nagona, nekaj popolnoma naravnega, samoobsebi umevnega, kar sploh ne more biti drugače, kot je...«

»Morda imaš prav, ampak jaz vem, da ne morem izenačiti spolnega občevanja cvetke s spolnim občevanjem teh divjakov.« —

Do devetih sva čitala potem časopise.

Odpravila sva se, a nisva vedela, kam bi pravzaprav šla. Po mestu je bilo že vse mirno. Le koraki

nemških vojaških patrolj so odmevali po kamenitih trotoarjih. Brezmiselno so stopali vojaki ter gledali v tla. — Ali kaj mislijo? Tudi Segal je premišljeval: »Kaj meniš, da mislijo ti ljudje? Kako si sploh tolmačijo to svoje pohajkovanje po našem severu?«

»Mislijo? Nič ne mislijo, Nikolaj, sicer bi ne hodili tod! Mogoče pa vendarle mislijo, a vsak skriva svojo misel sam pred seboj, ker se mu zdi abnormalna. Saj je tudi abnormalna, a ravno zaradi tega je dobra. Mišljenje je pri teh ljudeh mogoče, a vere nimajo. Vsi ti ljudje mnogo mislijo, a nič ne verujejo. In ker nimajo vere, jih je strah. Bojijo se svojih lastnih misli. Bežijo pred svojimi lastnimi spoznanji. Vsakdo med njimi ve, da se ne bojuje za domovino; saj je vendar tako jasno in umljivo! Vsak ve, da se je vojska začela, ker so hoteli pri njih doma dati poleta in svobodnega polja svojim strastem. Vsakdo

ve, a nihče noče tega povedati. Ko bi imeli oni tudi vero v moč svojih misli, v resnico svojih miselnih produktov — bi končala vojska čez noč.« —

Stopila sva k Rodjki na dom; njegova mati nama je povedala, da je odšel nekam z Ido.

»Z Ido?« sem vprašal ves osupel.

»Zakaj se pa razburjate, gospod — —?«

»Prav nič. Le čudno se mi zdi.«

»Prišla je sem, v belo oblečena, z zlatim obročkom v lepih kodrih in s tako lepimi očmi ter je šla k njemu v sobo. Nato sta prišla oba ven. — Poglejte, vse je razmetal. Kar čudila sem se, da je zopet oživel. Vse je razmetal, iskal je kravato, črno in belo; zlate gumbе... Pomagala mu je veselo in smejala se je. Kar poživila sem v njeni družbi. Ko se je oblekel, sta šla. Živ in vesel je, kot že dolgo ne tako.«

(Konec prihodnjic.)

REPertoire JUGOSLOVANSKIH GLEDALIŠČ

Slov. narodno gledališče v Mariboru.

Dne 7. decembra 1920.

Mam' zelle Nitouche

Opereta v 4 dejanjih.
Spisal Meilhac in Milland.
Uglasbil F. Hervé.

Dirigent: Ferdo Herzog.
Režiser: Jos. Povhè.

Osebe:

Grof de Chateau Gibus, major	E. Grom
Fernand de Champlatreux, poročnik	V. Janko
Gustav, } častnika	M. Kaukler
Robert, }	J. Košuta
Predstojnica dekliskega zavoda	Š. Dragutinovičeva
Celestin, organist na zavodu	P. Rasberger
Denise de Flavigny, gojenka	D. Savinova
Vratarica na zavodu	K. Petkova
Gledališki ravnatelj	R. Železnik
Režiser	C. Velušček
Corinne, operet. pev.	I. Šetinska
Gimblette, } gledališke igralke	M. Koštrinova
Lydie, }	P. Severjeva
Sylvia, }	H. Mohoričeva
Loriot, ordonanc	J. Povhè
Vojak	I. Gabrič

Dne 30. decembra 1920.

Heda Gabler

Drama v 4 dejanjih.
Spisal: Henrik Ibsen.
Režiser: Hinko Nučič.

Osebe:

Dr. Jürgen Tesman, privatni učenjak	H. Nučič
Heda, njegova žena	L. Ožegovičeva
Gospodična Julijana Tesman, njeg. teta	Š. Dragutinovičeva
Eilert Löwborg	R. Železnik
Brack, sodnik najvišjega sodišča v Kristijaniji	M. Skrbinšek
Gospa Tea Elvsted	V. Podgorska
Berta, hišna pri Tesmanu	K. Petkova

Dne 1. januarja 1921.

Županova Micika

Kratkočasna igra s petjem v dveh aktih.
Spisal: Anton Linhard.
Režiser: Rado Železnik.

Osebe:

Jaka, župan	P. Rasberger
Micika, njegova hči	K. Petkova
Anže, Micikin ženin	M. Kaukler
Podgorska, mlada vdova	M. Voukova
Süssheim	E. Grom
Windberg, njegov prijatelj	C. Velušček
Glažek, pokoten pisac	J. Povhè

Pot v Betlehem

Svetonočna bajka v 1 dejanju.
Spisal: Dr. Ivan Lah.
Režiser: Rado Železnik.

Osebe:

Krčmarica	I. Jelenčeva
Njena hčerka	E. Kraljeva
Starček	J. Košuta
Starka	I. Šetinska
Podgajec	V. Rožanski
Goromaj	E. Grom
Lazar	C. Velušček
Tonček	* * *
Matí	B. Bukšekova
Hlapec	V. Janko
Pastir	* * *

Dne 2. januarja 1921.

Vrag

Igra v 3 dejanjih.
Spisal: Fran Molnar.
Režiser: Milan Skrbinšek.

Osebe:

Alfred	C. Velušček
Jolanta	B. Bukšekova
Vrag	M. Skrbinšek
Janko	R. Mikulič
Elza	M. Voukova
Židana Mici	D. Savinova
Andrej	J. Košuta
Sluga	I. Gabrič

Dne 16. januarja 1921.

Revček Andrejček

Narodna igra s petjem v petih dejanjih.
Spisal: K. Morré. Poslovenil: J. Bedenek.
Režiser: Hinko Nučič.

Osebe:

G. Zvitorog, bogat zasebnik	M. Kaukler
Jože Jeklen, posestnik in župan v Bohinju	E. Grom
Ana, } njegovi hčeri	V. Podgorska
Franca, }	E. Kraljeva
Jerica, } dekli	K. Petkova
Špela, }	H. Mohoričeva
Neža, stara ubožica	Š. Dragutinovičeva
Pavel, njen sin, velik hlapec	R. Mikulič
Anže, } hlapec	R. Železnik
Šimen, }	J. Košuta
Nosan, občinski berič	I. Gabrič
Grešnik, posestnik in Jeklenov sosed	C. Velušček
Lovro Dómen, gostilničar v Št. Janžu	V. Rožanski
Ivanka, natakariča pri Domnu	H. Mohoričeva
Andrejček, } občinski	P. Rasberger
Matija, } siromaki	V. Janko
Janez, }	J. Kos
Strel, } lovca	I. Gabrič
Logar, }	J. Košuta

Dne 18. januarja 1921.

V vodnjaku

Komična opera v enem dejanju.
Spisal: K. Sabing. Uglasbil: V. Blodek.
Dirigent: H. O. Vogrič.
Režiser: Josip Povhè.

Osebe:

Jurij, star vdovec	J. Povhè
Janko, kmetski sin	M. Šimenc
Jerica, kmetska hči	S. Mezgečeva
Polona, čarovnica	L. Ožegovičeva

Lepa Galatea

Komično-mitološka opera v 1 dejanju.
Spisal: Poly Henrion. Uglasbil: F. pl. Suppé.
Dirigent: H. O. Vogrič.
Režiser: Josip Povhè.

Osebe:

Pigmalion, mlad kipar M. Šimenc
Ganimed, njegov sluga L. Ožegovičeva
Midas, za umetnost
navdušen človek J. Povhè
Galateja, kip . . . . S. Mezgečeva

Dne 22. januarja 1921.

Pri belem konjičku

Veseloigra v treh dejanjih.

Spisala: Kadelburg in Blumenthal.
Režiser: Josip Povhè.

Osebe:

Meta Klinar, gostilničarka „Pri belem konjičku“ . . . . . B. Bukšekova
Žan, natak . . . . . R. Železnik
Bucek, veletržec in posestnik iz Ljubljane J. Povhè
Tilka, njegova hči . . . I. Šetinska
Amalija, njegova sestra M. Voukova
Karol Koprivar, novomeški gim. profesor v pokoju . . . . . P. Rasberger
Minka, njegova hči . . . E. Kraljeva
Dr. Fran Kovač, ljubljanski advokat . . . E. Grom
Maks Jerina, trgovec v Ljubljani . . . . . R. Mikolič
Dr. Zmletel, sodni adjunkt . . . . . J. Košuta
Olga, njegova soproga D. Savinova
Maček, svetnik . . . . C. Velušček
Tine, berač . . . . . I. Gabrič
Rezika, njegova nečakinja . . . . . S. Mezgečeva
Potovalec . . . . . F. Rožanski
Turist . . . . . M. Šimenc
Matevž, vodnik . . . . F. Kavkler
Jerica, raznašalka pisem V. Podgorska
Petar, prvi natak . . . V. Janko
Pikolo . . . . . O. Severjeva
Pepca, hišina . . . . . H. Mohorčičeva
Liza, kuharica . . . . K. Petkova
Janez, hlapca . . . . . I. Šetina
Miha, hlapca . . . . . J. Gornik
Uslužbenec omnibusa . J. Kos

Narodno Kazalište u Zagrebu.

Gostovanje članova Moskovskoga Hudožestvenoga teatra.

23. decembra 1920.

Tri sestre.

Drama u četiri čina.

A. P. Čehov.
Redatelj: N. N. Litovceva.
Slikar: I. J. Gremislavski.

Lica:

Prozorov, Andrej Sergejevič . . . . . Masalitinov
Olga } njegove sestre Knipper-Čehova
Maša } Germanova
Irina } Križanovska
Kuligin, Fjodor Iljič, gimnazijski učitelj, muž Mašin . . . . . Tarhanov
Veršinjin, Aleksandar Ignatjevič, potpukovnik, komandant baterije . . . . . Kačalov
Barun Tusenbach, Nikolaj Ljović poručnik Bersenjev
Soljoni, Vasilij Vasiljevič, štabni kapetan . Bakšejev

Čebukin, Ivan Romanovič, vojni doktor Pavlov
Fedotjik, Aleksej Petrovič, poručnik . . . Šarov
Rode, Vladimir Karlovič, potporučnik . . Vasiljev
Ferapont, stražaru zemskoj upravi . . Aleksandrov
Anfisa, dadilja . . . Skulskaja
Pjevačica . . . . . Greč

Gostovanje članova Moskovskoga Hudožestvenoga teatra.

25. decembra 1920.

Dolijala Lija.

Komedija u 5 činova (6 slika).
N. A. Ostrovski.
Redatelj: N. O. Masalitinov.
Slikar: I. J. Gremislavski.

Lica:

Jegor Dmitrijevič Glumov . . . . . Bersenjev
Glafira Klimovna Gluhova, njegova mati . . Skulskaja
Nil Fedosjejič Mamajev, daleki srodnik Glumovljeva . . . . . Tarhanov
Kleopatra Ljovovna Mamajeva, njegova žena Germanova
Kruticki . . . . . Bakšejev
Ivan Ivanovič Goroduljin Masalitinov
Sofija Ignjatijevna Turusna . . . . . Knipper-Čehova
Mašenka, njena nečakinja . . . . . Krasnopolska
Jegor Vasiljevič Kručajev Vasiljev
Golutvin . . . . . Pavlov
Gregorij Jakaj u Turusine Aleksandrov
Manjefa . . . . . Greč
Prva } hranjenica Orlova
Druga } Križanovskaja
Sluga u Mamajevih . . Komisarov
Sluga u Krutickog . . . Astarov

26. decembra 1920.

Poljačka krv.

Opereta u tri čina od Oskara Nedbala.
Riječi napisao Leo Stein. Preveo Juraj Dević.

Dirigent: Krešimir Baranović.
Redatelj: Aleksandar Binički.

Lica:

Pan Jan Zarembo, veleposjednik . . . . Grund
Jelena, njegova kćerka Polak
Grof Boleslav Baranski Šepce
Bronio pl. Popiel, njegov prijatelj . . . . . Binički
Vanda Kvasinskaja, plesačica Varšavske opere Zličar
Jadviga Pavlova, njezina majka . . . . . Hajman
pl. Mirski } plemići, B. Oberski
pl. Gorski } ranskijevi Čvijanović
pl. Volenski } prijatelji Šmid
pl. Senovitz } Jurašić
Gdjica pl. Drygalska . . Patek
Grofica Jozia Napolska Huml
Vlastek, sluga kod Baranskija . . . . . Šivak

Gostovanje članova Moskovskoga Hudožestvenoga teatra.

28. decembra 1920.

Ujak Vanja.

Prizori iz seoskog života u 4 čina.
A. P. Čehov.

Redatelj: N. O. Masalitinov.
Slikar: I. J. Gremislavski.

Lica:

Serebrjakov, Aleksandar Vladimirovič, profesor u miru . . . Šarov
Jelena Andrejevna, njegova žena . . . . . Knipper-Čehova
Sofija Aleksandrovna (Sonja) njegova kći iz prvoga braka . . Križanovskaja
Vojnickaja, Marija Vasiljevna, udovica tajnoga savjetnika, majka prve žene profesorove Greč
Vojnicki, Ivan Petrovič (ujak Vanja) njen sin Masalitinov
Astrov, Mihajl Iljič doktor . . . . . Kačalov
Teljegin, Ilja Ilič, propadli posjednik . . Pavlov
Marina, stara dadilja . Skulskaja
Radoik . . . . . Komisarov

Gostovanje članova Moskovskoga Hudožestvenoga teatra.

2. januarja 1921.

Jesenske gusle.

Komad u 4 čina.

J. D. Surgučev.
Redatelj: Masalitinov.
Slikar: I. J. Gremislavski.

Lica:

Dmitrij Ivanovič Lavrov, advokat . . . . . Masalitinov
Varvara Vasiljevna, njegova žena . . . . . Knipper-Čehova
Vjeročka, njihova pokćerka . . . . . Orlova
Viktor Ivanovič Baranovski, advokat . . . Bersenjev
Gruša, sobarica . . . . Krasnopolska
Vasilij, vratar . . . . Pavlov
Greč
Križanovskaja
Skulskaja
Aleksandrov
Astarov
Bakašev
Vasiljev
Komisarov
Šarov

5. januarja 1921.

Don Juan.

(Don Giovanni)

Opera u dva čina (osam slika) od Mozarta, riječi Lorenza da Ponte, preveo M. Nehajev.

Dirigent: Oskar Smodek.
Inscenirao: Ivo Raič.

Lica:

Don Juan . . . . . Ouřednik
Donna Anna, zaručnica Ottavijeva . . . . Šugh-Štefanac
Don Ottavio . . . . . Lubiniecki
Komtur, otac Donne Anne . . . . . Gormanov
Donna Elvira, gospodja iz Burgosa, ostavljenadraga don Juanova Leporello, sluga don Juanov . . . . . Flögl
Zerlina, seljakinja . . Trautner-Križaj
Masetto, zaručnik Zerlinin . . . . . Hrzić

6. januarja 1921.

Svet.

Komad u 4 čina. Napisao Branislav Gj. Nušić.
Redatelj: Joza Ivakić.

Lica:

Toma Melentijević, činovnik u penziji . . . Maričić
Stana, njegova žena . . . Savić
Nada . . . Popović
Jelkica } njihove kćeri . . . Trautner
Sima Jeremić, činovnik u penziji . . . Sotošek
Gospodja Živanovička . . . Mihičić
Gospodja Tomička . . . Vavra
Stojanović . . . Drenovac
Gospodja Marta, njegova tetka . . . Grbić
Učitelj muzike . . . Mihičić
Tetka Kaja } služavke . . . Makušinska
Ana } kod Tome . . . Zagorska
Djevojčica . . . Plivelić

11. januarja 1921.

Hamlet.

Tragikomedija u 5 činova od Schakespeare-a. Preveo August Harambašić.
Inscenirao: Ivo Raić.

Lica:

Klaudij, kralj danski . . . Papić
Hamlet, sin prijašnjega, a sinovac sadašnjega kralja . . . Pavić
Polonij, kraljev komornik . . . pl. Bojničić
Horac, Hamletov prijatelj . . . Petrović
Laertes, Polonijev sin . . . Strozzi
Volltimand . . . Anić k. g.
Kornelij . . . Oberski
Rosenkranz dvorjani . . . Binički
Güldenstern } . . . Grünhut
Osrick, dvorjanin . . . Mihičić
Svećenik . . . Dević
Marcel } časnici . . . Gerašić
Bernardo } . . . Velić
Francesko, vojnik . . . Brayer
Duh Hamletova oca . . . Sotošek
Prvi . . . Marković
Drugi } glumac . . . Trautner
Treći } . . . Šišman
Četvrti } . . . Kralj
Prvi } grobar . . . Freudenreich
Drugi } . . . Tkalec
Fortinbras . . . Dujšin
Gertruda, kraljica danska, a Hamletova mati . . . Markovac
Ofelija, Polonijeva kći . . . Hafner-Gjermanović

Narodno Pozorište u Beogradu.

19. novembra 1920.

Pred novim životom.

Drama u 1 činu. Napisao Dragoslav Nenadić.
Reditelj g. Bogić.

Lica:

Katarina Nikolić . . . Popović
Olga, njena rodjaka . . . Bandić
Jovan Mladenović, opštinski čistač . . . Ginić
Fema, žena mu . . . Paranos
Petar, slovoslagač } njihova . . . Vučićević
Aca } deca . . . Bobić
Anka Knežević, udova . . . Stokić
Adam Maksimović, u stanu kod Anke . . . Gošić
Gospa Maca . . . Pavlović.

Prvi put

Poljska bolnica.

Dnevnik jednog dana u pozadini, u 1 činu, u stihu, napisao Vladimir Stanimirović.
Reditelj g. Bogić.

Lica:

Sanitetski major . . . Gavrilović
Blagajnik . . . Dobrinović
Komesar . . . Gošić
Vojni sveštenik . . . Ristić
Pisar . . . Todorović
Medecinar . . . Vučićević
Apotekar . . . Zlatković
Cata . . . Gošić
Djak narednik . . . Dragutinović
Posilni . . . Ginić
Ranjenik . . . Stevanović
Jedan vojnik . . . Mirković
Jedan seljak . . . Stanojević
Jedna seljanka . . . Popović
Prvi } bolničar . . . Jovanović
Drugi } . . . Stojanović
Treći } . . . Bošković
Prvi } bolesnik . . . Milutinović
Drugi } . . . Vesnić
Treći } . . . Antonijević

21. novembra 1920.

Kir Janja.

Šaljiva igra u tri čina. Napisao Jovan St. Popović.

Reditelj g. Dobrinović.

Lica:

Kir Janja, bogat trgovac . . . Dobrinović
Juca, njegova žena . . . Arsenović
Katica, Janjina kći od prve žene . . . Bošnjaković
Mišić, beležnik . . . Gošić
Kir Dims, trgovac . . . Todorović
Petar, pokućar . . . Ristić.

21. novembra 1920.

Gospodja s kamelijama.

Drama u 5 činova. Napisao Aleksandar Dumas sin. Preveo s francuskog Dušan L. Djokić.

Reditelj g. Bogić.

Lica:

Arman Dival . . . Bogić
Zorž Dival . . . Gavrilović
Gaston Riže . . . Zlatković
Sen Godan . . . Dobrinović
Gustav . . . Gošić
Graf de Žire . . . Pavlović
Artur de Varvilj . . . Gošić
Doktor . . . Ristić
Nosač . . . Marinković
Artur . . . Jovanović
Sluga Margaritin . . . Mirković
Sluga Olimpijin . . . Bošković
Margarita Gotje . . . Taborska
Nišeta . . . Zlatković
Pridansa . . . Stokić
Nanina . . . Todorović
Olimpija . . . Paranos
Anaisa . . . Stojanović.

22. novembra 1920.

Uobraženi bolesnik.

Komedija u 3 čina. Napisao Molijer. Preveo s francuskog N. N.

Reditelj g. I. Stanojević.

Lica:

Argan . . . Stanojević
Belina . . . Paranos
Berald . . . Gošić
Anželika . . . Bošnjaković
Luiza . . . Popović

Bonfoa . . . Antonijević
Kleant . . . Dragutinović
Gospodin Dnafoarus . . . Dobrinović
Toma Dnafoarus . . . Todorović
Pirgon . . . Ginić
Fleran . . . Jovanović
Teaneta . . . Stokić.

24. novembra 1920.

Prvi put

Seviljski berberin.

Komična melodrama u dva čina. Po Bonmarše-u napisao Cezare Sterbini. Preveo V. Živojinović. Muzika od Djoakina Antonija Rosini.

Reditelj g. Marijašec.

Dirigent g. St. Binički.

Lica:

Graf Almaviva . . . Turinski
Bartolo, lekar, staralac Rozinin . . . Tucaković
Rozina, bogata devojka bez roditelja u kući Bartolovoj . . . Stefanović
Figaro, berberin . . . Ertl
Bazilio, Rozinin učitelj muzike . . . Marijašec
Fjorelo, sluga kod grafa Almavive . . . Trifunović
Berta, stara služavka kod Bartola . . . Pinterović
Jedan komandir straže . . . Milutinović.

25. novembra 1920.

Grengoar.

Pozorišna igra u jednom činu. Napisao Banvil. Preveo J. Djordjević.
Reditelj g. Todorović.

Lica:

Ludvik XI, kralj Francuske . . . Todorović
Pjer Grengoar . . . Kovačević
Simon Furnije, trgovac . . . Stanojević
Lojza, njegova kći . . . Bošnjaković
Olivje-le-Den, berberin kraljev . . . Ginić
Nikola Andri, sestra Simonova, udova . . . Arsenović.

Parižanka.

Komedija u tri čina. Napisao Hanri Bek.

Lica:

Klotilda . . . Taborska
Adela . . . Stojanović
Di Menil . . . Gošić
Lafon . . . Zlatković
Sempson . . . Vesnić.

Narodno kazalište u Osijeku.

30. listopada 1920.

Lijepa Jelena.

Komična opera u 3 čina. Glazba J. Offenbacha.

Kapeinik: Makso Unger.

Redatelj: Dragutin Vuković.

Lica:

Paris, sin kralja Prijama . . . Dušan Mitrović
Menelaj, kralj Šparte . . . Dragutin Vuković
Jelena, njegova supruga . . . Cinta Ivanova
Agamemnon, kralj kraljeva . . . Milan Pichler
Klitemnestra njegova supruga . . . Leposava Ivanović
Orest, njihov sin . . . Štefka Polić
Pylad, prijatelj mu . . . Paula Jesich
Kalhas, Jupitrov veliki augur . . . Teodor Stojković
Ahil, kralj Phtiolije . . . Marko Veble

Ajaks I. kralj Salamine . . . . . Kiemens Pekelman
 Ajaks II. kralj Lokride . . . . . Ciril Bratuž
 Philokomes, sluga u hramu Apolonovu . . . . . Milan Dostanić
 Eutikle, bravar . . . . . Waldemar Massl
 Bakisa drugarica Jelene . . . . . Jelka Stanić
 Leaena } drugarice Ružica Kiss
 Partena } Orestove Anka Weber
 Tetida }

6. studenoga 1920.

Dobar Frak.

Komedija u 4 čina. Napisao Gabrijel Drégely. Preveo Srdjan Tucić.
 Redatelj: A. V. Bek.

Lica:

Dub, ministar . . . . . Milivoj Barbarić k. g.
 Jakob vitez Reiner, posjednik rudok. . . . . Teodor Stojković
 Štefanija, njegova supruga . . . . . Leposava Jovanović
 Emma, njihova kći . . . . . Vukosava Orozović
 Ahldorf, član akademije . . . . . M. D. Milovanović
 Laura, njegova supruga . . . . . Zorka Tatić
 Nikola pl. Zimko . . . . . D. Hochholzer
 Gjuro pl. Silberberg, potpredsjednik auto-kluba . . . . . Vatroslav Hladić
 Teodor pl. Gahl, ravn. lokalne željezn. . . . . Eugen Petrović
 Adolf Kürschner, knjižar . . . . . Viktor Lejvak
 Turner, novinar . . . . . Jovan Gec
 Dr. Martin Sonnberg . . . . . Jovan Jeremić
 Leopold Huber, kroj. . . . . Waldemar Massl
 Irena, njegova kći . . . . . Olivija Perenčević
 Antun Melzer, krojački pomoćnik . . . . . A. V. Bek
 Franjo Havelka, krojački pomoćnik . . . . . D. Hochholzer
 David Stern, trgovac žitom . . . . . Marko Veble
 Lilly, njegova kći . . . . . Hilda Somogyi
 Josip, sluga kod Reiner . . . . . Waldemar Massl
 Petar, sluga kod Melzera . . . . . Milan Dostanić

13. studenoga 1920.

Tosca.

Opera u 3 čina. Uglazbio Giacomo Puccini.
 Dirigent: Lav Fritz.
 Redatelj: Dragutin Vuković.

Lica:

Floria Tosca, znamenita pjevačica . . . . . Hana Pirkova
 Mario Cavaradossi, slikar . . . . . Stanis. Jastrzebski
 Barun Scarpia, šef policije . . . . . Rudolf Bukšeg
 Cesare Angelotti . . . . . Milan Pichler
 Crkvenjak . . . . . Emil Rumpel
 Spoletta, pol. agent . . . . . Drag. Hochholzer
 Sciarrone, oružnik . . . . . Julius Gasser
 Ključar . . . . . Ivan Roch
 Pastir . . . . . * * *

Dne 16. studenoga 1920.

Pjesma

Drama u 1 činu iz Münchenskog života.
 Napisao: Mirko Dečak.
 Redatelj: Jakov Osipovič.

Lica:

Grof Kurt Fröhner
 Asseburg, stud. jur. . . . . J. Gec

Hanny, njegova ljub. . . . . O. Perenčević
 Stanislav, Kurtov sluga . . . . . M. D. Milovanović
 Grof Elis Kielmannsegge, stud. jur. . . . . J. Jeremić
 von Pflinzer, cand. jur. . . . . W. Massl
 Suzi plesačica . . . . . M. Šekulin
 Konobar . . . . . M. Dostanić

Adresa

Sličica iz pariškog života u jednom činu.
 Napisao: Mirko Dečak.
 Redatelj: Jakov Osipovič.

Lica:

Louis Fontaine . . . . . M. Barbarić k. g.
 Chaja de Cereneville . . . . . Z. Vuksan Barlović
 Sluga Louisa Fontaine . . . . . M. Dostanić
 Sluga Chaje de Cereneville . . . . . W. Massl

Grbavac

Drama u jednom činu.
 Napisao: Mirko Dečak.
 Redatelj: Jakov Osipovič.

Lica:

Arsenij, grbavi genie . . . . . A. V. Bek
 Hanny, njegova ljub. . . . . O. Perenčević
 Šandor, slikar . . . . . J. Jeremić
 Kurt, } slikari . . . . . V. Lejvak
 Hans, }

Dne 20. studenoga 1920.

Gostovanje Ljubice Oblak-Strozzi

Madame Butterfly

Tragedija jedne japanke u 3 čina.
 Napisali: L. Illica i G. Giacosa. Uglazbio: Giacomo Puccini.
 Dirigent: Lav Fritz.
 Redatelj: Dragutin Vuković.

Lica:

Cho-Cho-San . . . . . Ljubica Oblak Strozzi k. g.
 Suzuki, njena služavka . . . . . M. Engel
 Kate Pinkerton . . . . . A. Tomašević
 F. B. Pinkerton, poručnik mornarice Sj. Dr. . . . . S. Jastrzebski
 Sharples, konzul Sjedinjenih Država u Nagasaki . . . . . R. Bukšek
 Goro, nakodo . . . . . D. Vuković
 Knez Yamadori . . . . . D. Hochholzer
 Ujak Bonzo, svećenik . . . . . P. Banac
 Yakuside . . . . . I. Srećnik
 Čarski komesar . . . . . V. Štamcar
 Činovnik . . . . . M. Sekler
 Majka, } Cho Cho Sane A. Pretnar
 Tetka, } P. Jesich
 Dijete, }

Dne 20. studenoga 1920.

Gostovanje u Subotici.

Narodni poslanik

Komedija u 3 čina. Napisao: Br. Nušić.
 Redatelj: M. D. Milovanović.

Lica:

Jevrem Prokić . . . . . T. Stojković
 Pavka, njegova žena . . . . . Z. Tatić
 Danica, njihova kći . . . . . M. Šekulin
 Spira, rođak Jevremov . . . . . V. Lejvak
 Spirinica . . . . . L. Jovanović
 Ivković advokat . . . . . J. Jeremić
 G. Marina, njegova tetka . . . . . Z. V. Barlović
 Sekulić, policijski pisar . . . . . J. Gec
 Sreta . . . . . M. D. Milovanović
 Toma . . . . . M. Veble
 Pop Stamat . . . . . V. Hladić
 Sima Sokić . . . . . * * *
 Jovica Jerković . . . . . V. Veselinović
 Spasa, učitelj . . . . . E. Petrović
 Mladen, sluga Jevremov . . . . . J. Plemenčić

Prvi } iz naroda . . . . . M. Dostanić
 Drugi, } . . . . . W. Massl
 Prvi deputant . . . . . M. Dostanić
 Drugi . . . . . J. Hartl
 Kavanski momak . . . . . * * *
 Žandar . . . . . * * *
 Segrt . . . . . * * *

Dne 21. studenoga 1920.

Gostovanje u Subotici.

Protekcija

Komedija u 3 čina. Napisao: B. Nušić.
 Redatelj: M. D. Milovanović.

Lica:

Gospodin ministar . . . . . J. Jeremić
 Persida, njegova sestra . . . . . Z. V. Barlović
 Draginia, njegova kći . . . . . A. Weber
 Aćim Kukić . . . . . T. Stojković
 Saveta, njegova žena . . . . . Z. Tatić
 Svetislav, } njihova V. Hladić
 Julka, } djeca . . . . . O. Perenčević
 Manojlo Kukić . . . . . M. D. Milovanović
 Jovanka, njegova kći . . . . . M. Šekulin
 Mladen Gjurić . . . . . E. Petrović
 Administrator . . . . . M. Veble
 Jedna žena . . . . . L. Jovanović
 Praktikant . . . . . J. Gec
 Sava Savić . . . . . V. Veselinović
 Momak kot ministra . . . . . V. Lejvak

Dne 22. studenoga 1920.

Gostovanje u Subotici

Graničari

ili proštenje na lijevu.

Pučki igrokaz sa pjevanjem u 3 čina (sedam slika). Napisao: J. Freudenreich.
 Glazba od J. Pokorny-a.
 Redatelj: M. D. Milovanović.

Lica:

Andrija Miljević, graničar . . . . . V. Veselinović
 Maca, njegova žena . . . . . Z. Vuksan-Barlović
 Milka, njihova kći . . . . . A. Weber
 Grga, krčmar . . . . . T. Stojković
 Joco Bocić . . . . . V. Lejvak
 Sava Čujić . . . . . M. Veble
 Branko g. Crnić, obrštar . . . . . J. Gec
 Milena, njegova supruga . . . . . O. Perenčević
 Danica, njihova kći . . . . . M. Veselinović
 Karolina . . . . . C. Ivanova
 Uljević, poručnik i adjutant . . . . . E. Petrović
 Križić gradjanin . . . . . V. Lejvak
 Vasilj Petrović tamničar . . . . . M. Dostanić
 Simo, sluga . . . . . J. Jeremić
 Mara, sluškinja . . . . . Z. Tatić
 Neža . . . . . L. Jovanović
 Jaga . . . . . M. Šekulin
 Vojnik . . . . . V. Massl

Dne 24. studenoga 1920.

Gostovanje u Subotici.

Prodana nevjesta

Komična opera u 3 čina od Bedricha Smetane. Riječi napisao: Karlo Sabina. Preveo: Milan Dimović.
 Dirigent: Mirko Polić.
 Redatelj: Stanislav Jastrzebski.

Lica:

Krušina, seljak . . . . . V. Štamcar
 Ludmila, njegova žena . . . . . M. Engel
 Marženka, njihova kći . . . . . H. Pirkova
 Miha, seljak . . . . . P. Banac
 Hata, njegova žena . . . . . Š. Polić
 Vašek, njihov sin . . . . . D. Hochholzer
 Jenik, Mihin sin iz prvog braka . . . . . D. Mitrović

Kecal, bračni posrednik . . . E. Rumpel
 Principal komedijaša . . . E. Petrović
 Esmeralda komedijašica . . . A. Tomašević
 Indijanac . . . M. Veble

Dne 25. studenoga 1920.

Protekcija

Komedija u 3 čina. Napisao: Branislav Nušić.
 Redatelj: M. D. Milovanović.

Lica:

Gospodin ministar . . . J. Jeremić
 Persida, njegova sestra . . . Z. V. Barlović
 Draginja, njegova keći . . . A. Weber
 Aćim Kukić . . . T. Stojković
 Saveta, njegova žena . . . Z. Tatić
 Svetislav,) njihova . . . V. Hladić
 Julka,) djeca . . . O. Perenčević
 Manojlo Kukić . . . M. D. Milovanović
 Jovanka, njegova keći . . . M. Šekulin
 Mladen Gjurić . . . E. Petrović
 Administrator . . . J. Osipović
 Jedna žena . . . I. Jovanović
 Praktikant . . . J. Gec
 Sava Savić . . . V. Veselinović
 Momak kod ministra . . . V. Leljak

Dne 1. prosinca 1920.

Oproсна večera

Komedija u 1 činu. Napisao Artur Schnitzler.

Lica:

Anatol . . . V. Hladić
 Maks . . . V. Leljak
 Annie . . . V. Orozović
 Konobar . . . M. Dostanić

Dne 9. prosinca 1920.

Brieux, član francuske akademije:

Stradaoci

Drama u tri čina.
 S francuskog preveo Iso Velikanović.
 Redatelj: A. V. Bek.

Lica:

Doktor . . . M. Barbarić k. g.
 Stradalac . . . J. Jeremić
 Tast . . . A. V. Bek
 Neki otac . . . H. Vavra
 Djak . . . W. Massl
 Supruga . . . Z. Petrović
 Mati . . . Z. Vuksan Barlović
 Dojkinja . . . B. Vilhar
 Djevojka . . . V. Orozović
 Radnica . . . K. Kosović
 Stuškinja . . . E. Formansk

Dne 14. prosinca 1920.

Carmen

Opera u 4 čina.
 Po noveli Prosper Mériméa. Napisali
 H. Meilhac i L. Halevy. Uglazbio G. Bizet.
 Kapelnik: Mirko Polić
 Redatelj: Jakov Osipović.

Lica:

Don Jose, sergeant . . . S. Iastrzebski
 Escamillo, Toreador . . . R. Bukšek
 Dancairo) kriomčari . . . M. Pichler
 Remendado) . . . D. Hochholzer
 Zuniga, kapetan . . . P. Banac
 Morales, sergeant . . . V. Štamcar
 Carmen, ciganka . . . M. Engel
 Micaela, seljanka . . . K. Gajeva
 Frasquita) ciganke . . . Š. Polić
 Mercedes) . . . C. Ivanova
 Vojnici, kriomčari, radnice, dječaci, toreros,
 gradjani, cigani, ciganke. — Mjesto: Sevilla
 i okolica.

Dne 16. prosinca 1920.

Kakav otac takav sin

Vesela igra u 3 čina.
 Napisao Antony Mars i Maurice Desvallieres.
 Redatelj: Dragutin Vuković.

Lica:

Barun des Aubrais . . . V. Veselinović
 Barunica des Aubrais . . . L. Jovanović
 Hubert, njihov sin . . . V. Hladić
 Boislurette, prefekt . . . J. Gec
 Jaqueine, njegova žena . . . Z. Petrović
 Charencey . . . J. Jeremić
 Vivarel . . . E. Petrović
 Godet . . . V. Leljak
 Paillason, kokota . . . R. Kiš
 Irma, kokota . . . T. Unger
 Emile, konobar . . . E. Seling
 Aleksis, nadkonobar . . . A. V. Beck
 Rose-Croix . . . V. Orozović
 Pommarel . . . T. Stojković
 Aurelija, njegova žena . . . O. Perenčević
 Mariette, sobarica . . . Z. Tatić
 Komesar . . . H. Vavra
 Stražar . . . Hartl

Odigrava se u Parizu.

Dne 16. prosinca 1920.

Gostovanje u Subotici.

La Traviata

Opera u 3 čina (4 slike).
 Po drami „Gospodja s kamelijama“.
 Napisao F. M. Piave. Uglazbio: G. Verdi.
 Kapelnik: Lav Fritz.
 Redatelj: Drag. Vuković.

Lica:

Violetta Valery . . . K. Gajeva
 Flora Bervoix . . . Š. Polić
 Annina, Violettina sobarica . . . P. Jesih
 Alfred Germont . . . D. Mitrović
 George Germont, njegov otac . . . V. Štamcar
 Gaston, Vicomte de Letorières . . . Č. Bratuž
 Barun Douphol . . . M. Pichler
 Marquis de Obigny . . . D. Hochholzer
 Doktor Grenvil . . . P. Banac
 Josef, Violettin sluga . . . A. Meglič
 Sluga kod Flore . . . *
 Prijatelji i prijateljice Violette i Flore. Čin se zbiva u Parizu i okolici. Vrijeme sadašnjost.

Dne 18. prosinca 1920.

Gostovanje u Subotici

Geisha

Opereta u 2 čina. Tekst od Owen Halla
 Uglazbio Sidney Jones.
 Kapelnik: Lav Fritz
 Redatelj: Gjuro Prejao.

Lica:

Reginald Fairfax . . . G. Prejac
 Bronville) Poručnik na ratnom . . . J. Rus
 Cunningham) brodu „Kornjača“ . . . D. Hochholzer
 Pomorski kadet . . . A. Weber
 Markiz Imari, policijski prefekt i guverner japanske provincije . . . D. Vuković
 Wun-Hsi, kines. vlasnik čajane „Desettisuća radosti“ . . . J. Plemenčić
 Katana, poručnik carske japanske artilerije . . . Č. Bratuž
 Lady Constance Wynne, Molly Seamore) En- . . . K. Kosović
 Marija Worthington / gles- . . . Š. Polić
 kinje . . . M. Somogji

Juliette, francuska Mous-

mé . . . A. Tomašević
 O Mimosa Sanani, pjevačica u čajina . . . C. Ivanova
 O Kiku San, Christantema . . . P. Jesich
 O Nana San, Cvijet . . . L. Rumpel
 O Kinkoto San, Zlatna harfa . . . J. Matić
 O Komurasaki San, Ljubica . . . A. Pretnar
 Takemini, policijski seržan . . . D. Weis
 Nami, japanska djeruša . . . J. Stanić
 Zbor japanaca i japanka. Straže, djeveruša,

Geisha

Dne 21. prosinca 1920.

Gostovanje u Subotici.

Dobar frak

Komedija u 4 čina. Napisao Gabriel Drégely. Preveo Srdjan Tucić.
 Redatelj: A. V. Bek

Lica:

Dub, ministar . . . M. Barbarić k. g.
 Jakob vitez Reiner, posjednik rudokopa . . . T. Stojković
 Štefanija, njegova supruga . . . L. Jovanović
 Emma, njihova keći . . . V. Kosović
 Ahldorf, član akademije . . . M. D. Milovanović
 Laura, njegova supruga . . . Z. Tatić
 Nikola pl. Zimko . . . D. Hochholzer
 Gjuro pl. Silberberg, potpredsjednik auto-kl. . . V. Hladić
 Teodor pl. Gahl, ravn. lokalne željezn. . . H. Vavra
 Adolf Kürschner, knjižar . . . V. Leljak
 Turner, novinar . . . J. Gec
 Dr. Martin Sonnberg . . . J. Jeremić
 Leopold Huber, krojač . . . W. Massl
 Irena, njegova keći . . . O. Perenčević
 Antun Melzer,) krojač . . . A. V. Bek
 Franjo Haveška,) pomoć. . . D. Hochholzer
 David Stern, trgovac žitom . . . V. Veselinović
 Lilly, njegova keći . . . H. Somogji
 Josip, sluga kod Reiner . . . W. Massl
 Petar, sluga kod Melzera . . . M. Dostanić
 Gosti, služinčad. — Vrijeme sadašnje.

Dne 13. siječnja 1921.

Ljubomor

Drama u 5 činova od M. Arcibaševa. —
 Preveo: Joza Ivakić.
 Redatelj: Jakov Osipović.

Lica:

Sergej Petrović, književnik . . . G. Prejac
 Jelena Nikolajevna, njegova žena . . . O. Perenčević
 Andrej Ivanović, novinar . . . J. Jeremić
 Semjon Semjonovič, činovnik . . . T. Stojković
 Klavdija Mihajlovna (Blonda), njegova žena . . . V. Orozović
 Sonja, gimnazistkinja . . . Z. Petrović
 Serfoža, stuclent . . . V. Hladić
 Knež Derbeljani . . . J. Gec
 Dr. Kovalenko . . . M. Barbarić
 Poručnik Ivanov . . . E. Petrović
 Pjotr, sluga . . . V. Massl
 Svirači.
 Prvi i drugi čin odigrava se na Kavkazu, treći, četvrti i peti u gradu kod Sergeja Petrovića.

Svečana predstava
u korist udruženja glumaca S. H. S.
Dne 15. siječnja 1921.
Gostovanje Aleksandra Bragina.

Rigoletto

Opera u 3 čina (4 slike). Uglazbio: G. Verdi.
Dirigent: Makso Unger.
Redatelj: Gjuro Prejac.

Lica:

Knez . . . . . D. Mitrović
Rigoletto, dvorska luda . . . . . A. Bragin k. g.
Gilda, njegova kći . . . . . K. Gajeva
Sparafucile, bandit . . . . . E. Rumpel
Maddalena, njegova sestra . . . . . M. Engel
Graf Monterone . . . . . V. Štamcar
Marullo, dvorjanik . . . . . I. Roch
Borsa, dvorjanik . . . . . Č. Bratuž
Graf Ceprano . . . . . M. Pichler
Grofica Ceprano . . . . . Š. Polić
Dvorski stražar . . . . . D. Hochholzer
Paž . . . . . A. Tomašević
Giovanna . . . . . P. Jesich
Dvorski gospodje i gospoda, paži
Čin se zbiva u Mantovi i okolici u
16. vlieku.

Narodno pozorište u Skoplju.

28. septembra 1920.

Gospodin Alfons.

Komedija u 3 čina od Aleks. Dime-sina.
Preveo s franc. D. Stefanović.
Reditelj: Petrović.

Lica:

Monteglen, komandant . . . . . Spiridonović
Oktav . . . . . Srdanović
Remi, mornar . . . . . Lazić

Diedone, beležnik . . . . . Džimić
Rajmonda od Monteglena . . . . . Lazička
Gospodja Gišar . . . . . Rucovička
Adrijana . . . . . Todorovička

5. oktobra 1920.

Ljubav.

Komad u 4 čina. Napisao Ignjat N. Potapenko. Preveo I. Maksimović.
Reditelj: Vereščagin.

Lica:

Porfirije Jefstafjejević . . . . . Bojić
Marta Karlovna, njegova žena . . . . . Lazička
Galja, njihova kći . . . . . Djokićeva
Anton Jefstafjejević . . . . . Dinić
Vasilje Tifomijejević . . . . .
Borodačev . . . . . Dimitrijević
Gljebovski, učitelj . . . . . Džimić
Darja Jefstafjejevna . . . . . Srdanovička
Antonina Markovna . . . . . Nikolička
Stoljetov . . . . . Cvetković
Vasa, njegova žena . . . . . Todorovička
Dadilja . . . . . Boškovična
Lakej . . . . . Bozoljac
Sobarica . . . . . D. Ilička

7. oktobra 1920.

Gospodja X.

Komad u 5 čina. Napisao Blisson.
Reditelj: Petrović.

Lica:

Flerio . . . . . Spiridonović
Noel . . . . . Ivanović
Remon . . . . . Srdanović
Perisar . . . . . Dimitrijević
Larok . . . . . Dinić
Senel . . . . . N. Jovanović
Valmoren . . . . . Džimić

Merivel . . . . . Ilić
Predsednik suda . . . . . Lazić
Viktor . . . . . Marinković
Sekretar . . . . . B. Jovanović
Predsednik porotnog suda . . . . . Mišić
Prijavnik . . . . . Bozolac
Fonten . . . . . Lalović
Žoklina . . . . . Lazička
Roza . . . . . Nikolička
Gdja Varen . . . . . Todorovička
Jelena . . . . . Dinička
Felicija . . . . . Radosavljevička

12. oktobra 1920.

Na dnu.

Napisao M. Gorkij. Prevela Maga Magazinović.
Reditelj: Vereščagin.

Lica:

Mihajlo Ivanović Kostiljov . . . . . Džimić
Vasilisa Karpovna, njegova žena . . . . . Spiridonovička
Nataša, njena sestra . . . . . Dinička
Medvjedjev, njihov teča, stražar . . . . . Dimitrijević
Voska Pepel . . . . . Srdanović
Klješč, Andreja Mitrović, bravar . . . . . N. Jovanović
Ana, njegova žena . . . . . Rucovička
Našča . . . . . Džimička
Kvašnja, piljarica . . . . . Lazička
Bubnov, kapar . . . . . Dinić
Baron . . . . . Marinković
Satin . . . . . Bojić
Glumac . . . . . Ilić
Luka, putnik . . . . . Spiridonović
Aljoška, obučar . . . . . B. Jovanović
Krivošija Zob . . . . . Čosić
Tatarin . . . . . Jovanesković

F. BRUMAT LJUBLJANA

**Vsakovrstno manufakturo in tkanine
po konkurenčni ceni.**

Mestni trg 25. I.

Konkurenčne cene!

Konkurenčne cene!

Uvažujte pri oddaji vsakovrstnih

stavbenih del

brezplačne načrte in proračune,
ako se poveri delo stav. tvrdki

Černe Andrej, Ljubljana

Sv. Petra cesta 23.

VELIKA ZALOGA

VSAKOVRSSTNEGA
GALANTERIJSKEGA
BLAGA, POTNIH
KOVČKOV IN
ČEVLJEV

ANT. KRISPER :: LJUBLJANA,
NA DEBELO! MESTNI TRG 26 NA DROBNO!

ZAVOD ZA TEHNIČNE IN
ELEKTROTEHN. NAPRAVE
VOJNOVIĆ & CO. -- LJUBLJANA
WILSONOVA CESTA ŠTEV. 22.